Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

ШАНБА СОНИ

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ КОМИТЕТИ ВА ХАЛҚ ДЕПУТАТЛАРИ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

ГАЗЕТА 1928 ЙИЛ 11 ДЕКАБРДАН ЧИҚА БОШЛАГАН • № 141 (9637). • 1989 йил 29 июль • Баҳоси 5 тийин.

СССР ОЛИЙ СОВЕТИНИНГ БИРИНЧИ СЕССИЯСИДА

МОСКВА. (ТАСС). СССР Олий Советининг биринчи сессиясида 27 июль куни Болтиқбўйи республикаларига иқтисодий мустақиллик бериш тўғрисидаги масалани кўриб чиқишга бағишланган мунозараларга якун ясалди. Ана шу масала юзасидан тайёрланган икки қарорнинг лойиҳалари Олий Совет аъзоларининг тасдиғига тақдим этилди.

Сессия депутатларнинг мулоҳаза ва таклифларини ҳисобга олган ҳолда Литва, Латвия ва Эстония ССР Олий Советларининг ана шу республикаларнинг хўжалик ҳисобига ўтиши тўғрисидаги таклифлари ҳақида қарор қабул қилди.

Литва ССР ва Эстония ССР Олий Советларининг ана шу республикаларни иқтисодий мустақилликка ўтказиш тўғрисидаги таклифлари ҳақида ҳам қарор қабул қилинди. СССР Олий Советининг иқтисодий ислоҳот масалалари комитети ҳамда қонунчилик, қонунийлик ва ҳуқуқ-тартибот масалалари комитетига бошқа комитетлар ва комиссияларнинг, Литва ССР ва Эстония ССРдан сайланган депутатлар группалари вакиллари, СССР Министрлар Совети билан биргаликда 1989 йилнинг 1 октябригача қонун лойиҳасини тайёрлаш ҳамда СССР халқ депутатлари унинг юзасидан билдирган фикр-мулоҳазалар ва таклифларни эътиборга олиб, тўлиқ ишлаб чиқилган ана шу қонун лойиҳасини муҳокама қилиш учун СССР Олий Советига тақдим этиш топширилди.

Сўнгра депутатлар СССР Олий Совети Президиумининг фармонларини тасдиқлаш тўғрисидаги масалани кўриб чиқишни давом эттирдилар. Тасдиқланган ҳужжатлар орасида — 1989 йил 7 апрелда қабул қилинган «СССРда ижара ва ижара муносабатлари тўғрисида»ги Фармон бор. Бунда СССРда ижара ва ижара муносабатлари тўғрисидаги қонун лойиҳасини тайёрлаш муддатлари яқинлашиб қолганлиги муносабати билан ўзгартиш ҳисобга олинди. «Касаба союзларининг ишчи назорати тўғрисидаги Низомни тасдиқлаш» ҳақидаги Фармон ва бошқа айрим фармонлар тасдиқланди.

Шу куни СССР Олий Совети В. В. Никитинни СССР Министрлар Совети раисининг биринчи ўринбосари, СССР Озиқ-овқат ва харид давлат комиссиясининг раиси этиб тайинлади.

СССР Олий Советининг сессияси ўз ишини давом эттирмоқда.

ШИФОХОНАГА МУКОФОТ

● АНГРЕН болалар касалхонасига Москвадан соғлиқни сақлаш министри Е. Чазов ҳамда медицина ходимлари Касаба союзи Марказий Комитетининг раиси Л. Новак имзолаган қувончли телеграмма келди. Коллектив мамлакат медицина муассасалари ўртасидаги Бутуниттифоқ социалистик мусобақаси якунларига мувофиқ фахрий ёрлиқ билан мукофотланди.

Ангрен медицина ходимлари даволаш-профилактика ишларини аниқ мақсадни кўзлаб, олиб борганликлари учун ана шу мукофотга сазовор бўлдилар. Кончилар шаҳрида болалар ўлими муттасил камайиб бормоқда. Бу кўрсаткич ҳозир Тошкент областидаги ўртача кўрсаткичдан икки баравар кам. Врачлардан М. Эшмуродова, А. Ким, А. Валиева, ҳамширалар О. Кайгородова ва М. Шелудьколарнинг меҳр-шафқати, юксак касб маҳорати касалликка диагноз қўйиш, уларни даволаш билан боғлиқ масалаларни тез ҳал қилишга ёрдам бермоқда.

Касалхонада даволаш базасини мустаҳкамлашга катта эътибор бериляпти. Яқинда бу ерда даволаш, соғлиқни тиклаш ва шошилинч жарроҳлик бўлимлари очилди. Касалхона ҳузурида оналарнинг сиртқи мактаби ҳам фаол иш олиб бормоқда.

ПАХТА ТЕРИМИГА ТАХТ

● ЎРТА ЧИРЧИҚ районидаги ремонт корхоналари ва хўжаликлар ходимлари 1989 йил пахта мавсумига техниканинг барча турларини ремонт қилишни белгиланган муддатдан деярли бир ой олдин тугаллашди. Пахта ва кўрак терадиган 415 та терим машинаси, ердан терилган пахтани тозалайдиган 160 та агрегат ва бир ярим мингдан кўпроқ трактор прицепи ишга шай бўлиб турибди.

(ЎзТАГ).

ДАМ ОЛИНГ, ҲОРДИҚ ЧИҚАРИНГ!

● ТОШКЕНТДАГИ «Ғалаба» истироҳат боғи ҳордиқ чиқариш учун жуда боп жойлардан бири. Бу ерга ташриф буюрувчилар соя-салқинда, кўл бўйида мириқиб дам оладилар. Боғда миллий таомлар, салқин ичимликлар, ширинликлар сотиш пунктлари ҳамиша гавжум. Кўлда оддий ва моторли қайиқларда сайр қилиш имконияти бор. Турфа аттракционлар кичкинтойлар хизматида. Шанба ва якшанба кунлари эса истироҳат боғида Киров район маданият уйлари ансамбллари чиқишлари, корхоналар ишчи коллективларининг оммавий дам олишлари ташкил қилинади. Турли касб соҳибларининг касб байрамлари ҳам мана шу боғда ўтказилаяпти. Хоҳловчилар соғломлаштириш комплексидаги ҳар хил спорт ўйинлари билан машғул бўлишлари мумкин.

Истироҳат боғида мириқиб дам олган кишиларнинг кайфияти кўтарилиб, кейинги меҳнат кунларидаги ишлари ҳам унумлироқ бўлади.

М. НАЗАРОВ.

Суратларда: истироҳат боғида.

Автор суратлари.

• ҚУДРАТИМИЗ—ДЎСТЛИКДА •

КИМГА ФОЙДА-Ю, КИМГА ЗИЁН?

Яқинда Янгийўл районидаги Назарали Ниёзов номли колхозда яшовчи Нидай Халилов билан суҳбатлашиб қолдик.

— Мен баъзи турк оғайниларимга ҳайронман, -деди у очиқдан-очиқ. — Ахир бизларни ҳеч ким кўчиб кет, деб қўрқитаётгани йўқ-ку? Аксинча, ўзбек дўстларимиз бизларни қайтаришга астойдил уринишмоқда. Мен 2503 -автобазада шофер бўлиб ишлайман. Автобаза раҳбарларига, ҳамкасбларимга минг раҳмат. Фарғона воқеалари рўй бергандан сўнг мени чақиришиб, кўнглингизни тўқ қилиб ишлайверинг, сизни ҳеч кимга хафа қилдириб қўймаймиз, дейишди. Ҳатто янги иморатингизни тиклаб олинг, деб отпуска ҳам беришди. Хўш, айтинг-чи,ана шундай меҳроқибатли дўстларимни, бутун болалигим, ёшлигим ўтган ҳовли-жойимни ташлаб қаёққа бораман?

Нидай акани, унинг турмуш ўртоғи Кимё опани маҳаллада ҳамма ҳурмат қилар экан. Ота-онасидан эрта айрилган ёш Нидай ўзбек оиласида улғайди, вояга етди. Ўшаларнинг қўллаб-қувватлашлари билан мустақил ҳаётга қадам қўйди, касб эгаллади, ҳовли-жойли бўлди. Ҳозир саккиз фарзанди бор. Ўғли Холис Совет Армияси сафида хизмат қилмоқда.

— Фарзандларимнинг ҳаммаси ўзбек мактабида ўқишган, қизим Мулкия 25-мактабнинг саккизинчи синфига ўтди. Бошқа месхети туркларининг болалари ҳам ўзбек мактабларида ўқишади. Қўшни республикаларга кўчиб кетган кишилар шубҳасиз, катта қийинчиликларга учрашади. Биринчи навбатда фарзандларининг ўқишлари ярим йўлда қолиб кетади. Биз кўчиб кетганларнинг аҳволи яхши эмаслигини билиб турибмиз. Шунинг учун ҳам кўпларнинг қайтаришга, ўз қадрдон қишлоқларини ташлаб кетмасликка уриндик.

Афсуски, баъзида ана шу уринишлар фойда бермаяпти. Масалан, Нидай акалар маҳалласида яшаган Жалол отани олайлик. У дастлаб ҳеч қаёққа кетмайман, деб юрди. Бироқ кўп ўтмай хотини, бола- чақасини олиб, Фрунзе шаҳрига кўчиб кетди. Уйида икки невараси қолибди. Улар оталарини қайтариб келиш ҳаракатида юришибди. Бу ҳаракатни қўллаб-қувватлаймиз. Қўни-қўшнилар ҳам шу фикрда.

Миш-мишларга ишонган баъзи месхети турклари ўзларига ўзлари моддий зиён етказишмоқда: чорва моллари, қимматбаҳо рўзғор буюмларини арзон-гаровга сотиб юборишмоқда. Бир турк оиласи 6 минг сўмга машина кира қилиб, Россияга кўчиб кетибди. У ерда ўз дидига мос ҳовли-жой топа олмай яна 6 минг сўм сарфлаб қайтиб келибди. Савол туғилади: уни ва бошқа оилаларни бу сарсонгарчилик йўлига ким мажбуран бошлади? Бизнингча, бунда ўзбек ёки бошқа миллат вакилларини айблаб бўлмайди. Улар бутун чоралар билан қардошларини кетказмасликка уринишмоқда. Месхети туркларининг баъзи «етакчи»ларигина асоссиз ваҳима уйғотиб, ўз оғайниларини ваҳимага солмоқдалар.

Қарангки, ана шундай «кўч-кўч», миш-мишлар пайтида ҳам колхозчи Номозбой аканинг ўғли Маҳмуджон турк қизидан кўнгил узолмади. Ёшларнинг муҳаббати олдида миш-мишлар ҳам ожизлик қилди. Қизнинг ота-онаси ёшларга оқ фотиҳа бериб, уларга бахт тилади. Ширингина тўй ҳам бўлиб ўтди. Кўрдингизми, баъзи бировлар икки миллат орасида адоват уруғини сочишга урингани билан узоқ йиллардан бери қарор топган дўстлик пойдеворига зиён етказолмаяптилар.

Яна бир ибратли воқеа ёдимизга тушди. Турдиали ака не-не умид билан ўғлини уйлантирди. Лекин келин биров билан аҳдлашган экан, тўй куни қочиб кетди. Куёв ҳам, ота-онаси ҳам эл-юрт олдида номусга қолишди. Шунча сарф-ҳаражат билан ўтказилаётган тўй бузиладиган бўлганда Турдиали аканинг турк қўшниси тантилик қилди: у қочқоқ келин ўрнига ўз қизини узатди. Тўй бузилмади. Ҳозир бу оилада ширин-ширин, ўғил-қизлар дунёга келган, икки қўшни, икки қиёматли дўст невараларини қуршовида бахтли ҳаёт кечиришмоқда.

Н. Ниёзов номли колхоз партия комитетининг секретари Муҳаммаджон Ёқубов икки миллат вакилларининг бир-бирлари билан иноқ-аҳил яшаб келаётганликларини алоҳида таъкидлади.

— Ўзбек дўстларига ишонган турк биродарлар бир дақиқа ҳам кўнгилни бузмай ўз жойларида меҳнат қилишмоқда, -деди у. — Масалан, ферма механизатори Алишов Шукуров бирор кун ҳам ишдан қолгани йўқ. Колхозчи Расул Ризаев ўз фарзандлари билан яна далага чиқди. Биз яқинда ферма ҳисобчиси Надежда Малишевская ва оссеменатор Сиддиқ Урушов билан Қозоғистонга бориб, Фармон Мехридзе, Аладдин Уршанов оилаларини қайтариб олиб келдик.

Баъзи турк оила бошлиқлари негадир фарзандларини қистови билан кўчиб кетишга мажбур бўлишмоқда. Ёшларни бу ишга ким ундамоқда? Бизнингча, ана шу «етакчи меҳрибон» ларни номма-ном айтиб, халққа билдирмасак миш-мишлар бардам топмайдиган кўринади. Масалан Ниёзов номли колхозда 34 нафар месхети турки ишга чиқмаяпти. Баъзилар кўч-кўронини туғиб,ҳардамхаёл бўлиб ўтиришибди. Колхоз правлениеси ва партия комитети вақтинча ишчи кучи етишмаётган бригадаларга ҳашар уюштирмоқда. Кўпчиликнинг кучи билан далаларда ишлар ўз маромида бормоқда.

— Колхозимизда ўтган йили 729 минг сўм соф даромад қилинди, -деди М. Ёқубов, барча соҳа бўйича планлар муваффақиятли бажарилди. Аҳолини сабзавот ва чорвачилик маҳсулотлари билан етарли таъминлаш мақсадида бу йил пахта майдонларини 30 гектарга қисқартирдик. Давлатга 2245 тонна сабзавот маҳсулотлари топшириш мажбуриятини олдик.

Партком секретари икки йилдан бери 100 хўжаликка уй-жой қуриш учун участка ажратиб берилганлигини айтди. Жой олганлар орасида месхети турклари ҳам кўп. Баъзилари ўзларига ажратилган участкаларни сотиб кетишди, баъзиларининг ерлари эса шундайлигича турибди. Кимга зиёну, кимга фойда? Буни турк қардошларимиз тез орада тушуниб олишларига ишонамиз.

Колхоз правлениеси ва партия комитети қатъий тартибни жорий этди: шунча насиҳат, илтимосларга қарамай бошқа жойларга кўчиш истагини билдирган оилаларга ўша жойларда ҳақиқатан ҳам яшаш шароити мавжудлиги ҳақида ҳужжат олиб келишгандагина рухсат берилмоқда. Афсуски, яшаш шароитлари ҳамма ерда ҳам бирдек эмас. Об-ҳавоси, тили, дини бошқа бўлган ўзга ерларда ҳовли-жой қилиб, томир отиб кетиш енгил кўчмайди. Шунинг учун ҳам турк дўстларимизга бурғага аччиқ қилиб, кўрпани куйдирманг, эҳтиросларга ҳаддан ташқари берилиб, муроса, ақл-идрокни унутманг, «етакчи»ларга кўр-кўрона эргашманг, демоқчимиз.

— Бизда 350 нафар месхети турки бор, -дея давом этди партком секретари. — Инсоф билан айтганда, ҳеч қайсиси ночор яшамайди. Ҳеч ким ўзини бегона ҳис этмайди. Келгусида социал масалаларни янада яхшироқ ҳал этиш тадбирларини кўраяпмиз: оилалар ичимлик сув, табиий газ билан тўлиқ таъминланадилар. Ҳозирча булар муаммо бўлиб турибди.

Масалан, колхозни ичимлик сув билан таъминлаш учун 1 миллион 600 минг сўм маблағ зарур экан. Турган гап, колхознинг бунга қудрати етмайди. Бунинг учун давлат бюджетидан ҳам маблағ ажратилса яхши бўларди. Чунки колхозда яшайдиганларнинг кўпчилиги давлат корхоналарида ишлайди.

Ҳа, колхозда ҳали анчагина муаммолар бор. Колхоз раҳбарлари уларни ҳал этиш ўрнига кўпроқ месхети турклари ташвиши билан овора-дирлар. Қардошларимизнинг кўпчилиги эса ҳамон қатъий бир қарорга келишгани йўқ.

Қатъий қарорга келиш вақти етди. Бу қарор битта бўлиши зарур: миш-мишларга ишонмай ўз жойларига, коллективлари бағрига қайтиб келишлари керак.

Э. ҚОСИМОВ,
«Тошкент ҳақиқати»нинг махсус мухбири. Янгийўл райони.

РЕДАКЦИЯГА КЕЛГАН ХАТЛАРДАН

• Таклифлар
• Эътирозлар
• Талаблар

БИЗГА ДЎКОН КЕРАК

ҲУРМАТЛИ РЕДАКЦИЯ! Тошкент районидаги ўрмон хўжалиги институти тасарруфидаги Дархон қишлоғида Охунбобоев қишлоқ матлубот жамиятига қарашли 8-озиқ-овқат дўкони бор эди. Икки йил олдин дўконни бузишди. 1988 йилнинг кузида янгисини қуришни бошлашди. Сўнг ишлар тўхтаб қолди.

Биз — пенсионер, уруш инвалидлари, байналмилалчи жангчилар бизларга бериб туриладиган озиқ-овқатларни ололмай қийналиб қолдик. Бунинг учун беш чақирим жойга қатнашимиз керак бўляпти. Охунбобоев қишлоқ матлубот жамияти раҳбарлари эса бу ҳақдаги талабларимизга қуруқ ваъда беришмаяпти, холос.

А. ОРТИҚОВ, Т. ЗОИРОВ,
Улуғ Ватан уруши қатнашчилари.
(Жами 48 имзо).

ҚАҲВА БОР-У, НЕГА ЧОЙ ЙЎҚ?

Яқинда шаҳримизга томоша учун келган уч-тўрт меҳмон мендан Ҳадра майдонидаги зойхонага қандай бориш мумкинлигини сўрашганида нима деб жавоб беришни билмай қолдим. Ҳақиқатда бир вақтлар у ерда чойхона бўларди, лекин нима сабабдандир бузиб ташланган эди. Ҳозир Ҳадрадаги ошхоналарда фақат қаҳва сотилади. Лекин ёзнинг шундай иссиқ кунларида сўлим чойхонада чой ичганга не етсин. Тўғри, чой арзон, фойда камроқ.

Бузилиб кетган ўша чойхонанинг ўрнига янгиси қурилса-ю, бу ер кўпчиликнинг ҳузур қилиб дам оладиган жойига айланса бўлмасмикин?

А. ТОЛИПОВ.

Қўлни қўлга бериб

ТУРК Хотам Абдиевнинг юзида ташвиш аломатлари сезилиб турарди. Бу аҳвол узоққа чўзилмади. Фарғонадаги фожианинг эртаси куни Хотам аканинг хонадонига биринчи бўлиб бригадир Турсунбой Асқаров кириб келди. Ҳол-аҳвол сўрашгач, Хотам акага далда берди:

— Фарғонадаги жанжаллар айрим кимсаларнинг иши. Сиз ҳеч ҳавотир олманг. Биз ўзбеклар сизлар билан ака-ука бўлиб кетганмиз. Орамизда ҳеч қандай адоват йўқ.

— Ўзим ҳам шундай фикрдаман, Турсунбой.

У бир пиёла чойни бригадирга узатди. Иккиси чой устида яна ширин суҳбатлар қуришди.

Бугунга келиб Хотам аканинг юзидаги ташвишли аломатлар ўрнини табассум эгаллаган. У олтмиш ёшга тўлди. Қирқ йилдан кўп умрини ўзбеклар даврасида ўтказди. Яқинда қизи Ғанимани Пискентга турмушга узатганда бригадир Турсунбой Асқаров тўйга бош-қош бўлди. Коллектив тўйга совға-салом билан келди. Аҳиллик, иноқлик Хотам аканинг келини Нармирани ҳам далага чорлади. Хотам аканинг дўстлари жуда кўп. Сувчилар Пардабой Бердиев, Пардабой Ҳайдаров, Эркин Ҳасановлар ҳам устоздан сувчиликнинг сир-асрорларини ўрганишган. Бригадада Хотам акадан бошқа яна турклар — механизатор Баттол Нуриев, колхозчи Йўсма Озиқова ва бошқалар ҳам сидқидилдан ишламоқдалар. Б. Нуриев «Республикада хизмат кўрсатган механизатор» унвонига сазовор бўлган. Колхозчилар Арофат Рўзиева, Манзура Дадаевалар Йўсманинг қадрдон дугоналаридир.

Бригадада ҳамма бир тан, бир жон бўлиб ишлаётганликлари учун ғўза, каноп ва маккажўхори экинлари барқ уриб ривожланмоқда. Миришкорлар пахта ҳосилдорлигини пландаги 28,1 центнер ўрнига 30 центнерга етказишмоқчи.

Ўрта Чирчиқ районидаги Энгельс номли колхознинг коммунист Турсунбой Асқаров бошлиқ бригадада барча қўлни қўлга бериб ишлашаётганлиги туфайли экинлар авжи яхши.

Биз Ким Пен Хва номли колхозчи ижара усулида ишлаётган Котиб Сейфалов бошлиқ бригадасида ҳам бўлдик.

— Бугунги кунда ҳеч қандай саросимага тушмай астойдил ишлаш керак,— дейди Котиб ака.

Ўрта Чирчиқ районида кўплаб турклар бор. Улар бугунги кунда ҳам қандай миш-мишларга қулоқ солмай ўз иш жойларида меҳнат қилмоқдалар.

У. ҲАМИДОВ.

• *«Спутник» саёҳатга чорлайди* •

ЮРГАН ДАРЁ...

ОБЛАСТЬ комсомол комитети «Спутник» халқаро ёшлар туризми бюроси яна бир группа йигит-қизларни Польша, Чехословакия ва Румыния бўйлаб сафарга кузатиб қолмоқда. Шу йилнинг ўтган даврида 700 га яқин ёш ишчилар, колхозчилар, зиёлилар жаҳоннинг турли мамлакатларида бўлиб, бой таассуротлар билан қайтдилар.

Социалистик ва капиталистик мамлакатлар ҳаёти билан танишиш истагини билдираётган йигит-қизлар сони тобора кўпайиб боряпти. Хўш, улар эҳтиёжи тўла қондириляптими!

— Йўқ, — деди мухбиримиз билан суҳбатда область «Спутник» халқаро ёшлар туризми бюроси раисининг ўринбосари Маҳмуджон Мирзакаримов. — Чет элларга саёҳат қилиш истагини билдираётганлар тобора кўпайиб бораётгани ҳолда бизга ажратилаётган йўлланмаларнинг асоссиз равишда камайтирилаётганлигини тушунолмай қолдик. Ўтган йилнинг шу даврига нисбатан йўлланмани 40 процент кам олдик. Биз республика «Спутник» халқаро ёшлар туризми бюроси раҳбарларига эътирозларимизни билдирдик. Лекин ҳақли талабларимиз инобатга олинмаяпти. Пойтахт области ёшлари эҳтиёжини қондириш учун қўшимча йўлланмалар ажратилмаяпти.

Айни пайтда Жиззах, Хоразм, Қашқадарё ва бошқа областлар учун ажратилаётган йўлланмалар саёҳат ишқибозларининг камлиги д а н «куйиб» қолаяпти. Шунинг учун республика «Спутник» бюроси йўлланмаларни тақсимлашда эҳтиёжларни аниқ ҳисобга олса яхши бўларди.

— Ажратилган йўлланмалардан қандай фойдаланаяпсиз!

— Йўлланмаларнинг ҳаммаси ўз эгасини топаяпти, ҳозиргача биронтаси ҳам «қуйиб» қолгани йўқ. Айрим корхоналарнинг ёшлари ўзларидан махсус группа тузиб сафарга отланмоқдалар. Чехословакияга йўл олаётган группа аъзоларининг 90 проценти Ўзбекистон металлургия заводи ёш ишчиларидир. Улар чех ҳамкасблари билан дўстлик эритмаси олишмоқчи, бирга суҳбатлар қуришмоқчи. Бундай сафарлар ҳар иккала мамлакат ишчилари ўртасидаги дўстлик ва биродарликни янада мустаҳкамлашга ёрдам беради.

Республика ички ишлар министрлиги ёш ходимларидан иборат махсус группа эса Югославия бўйлаб сафарга ҳозирланмоқда. Группада областимиздан 22 киши бор. Айни пайтда капиталистик мамлакатлар бўйлаб ҳам ёшлар сафари давом этаяпти. Кейинги ойларда 10 киши Австрия, 8 киши Мексика, 5 киши Франция бўйлаб саёҳат қилди.

— Сафар ҳужжатларини расмийлаштиришда ёшлар қоғозбозликнинг кўплигидан нолиб қолишарди...

— Илгари шундай эди. Ҳозир бир қатор енгилликлар яратилган. Социалистик мамлакатларга борувчилар энди совет паспортини алмаштирмайдилар. Сафар қатнашчиларига илгаригидек қулоч-қулоч характеристикалар ҳам талаб этилмайди. Фақат раҳбарликнинг тавсияномаси бўлса бас. Медицина кўригидан ўтиш ҳам азоб эди. Энди бу соҳа ҳам енгиллашди. Иложи борича ортиқча қоғозбозлик ва оворагарчиликка чек қўймоқдамиз.

— Областимиз ёшларини мамлакат ҳаёти билан таништириш, уларда ватанпарварлик ва интернационализм туйғуларини тарбиялаш бўйича қандай ишлар қилиняпти!

— Гапни кенжа авлод — мактаб ўқувчиларидан бошлай қолайлик. Кейинги йилларда ўқувчиларни, болалар уйи тарбияланувчиларини мамлакат ҳаёти, йирик шаҳарлар билан таништириш яхши анъага айланиб қолди. Бу тадбир бир томондан ўқувчиларнинг дунёқарашини шакллантирса, иккинчи томондан бепоён диёримизга бўлган меҳр-муҳаббатини оширишмоқда, қалбида Ватан туйғусини камол топтирмоқда.

Баҳорги каникул пайтида ўқувчиларнинг катта бир группаси Украина ва Белоруссия шаҳарлари бўйлаб салкам бир ҳафта саёҳат қилди. Улардан биз икки ой олдин буюртмалар қабул қилган эдик.

Ёзги каникул ҳам таассуротларга бой бўлаяпти. Бир группа ўқувчилар Ленинград, Москва, Вильнюс, Рига каби тарихий обидаларга бой шаҳарларни бориб кўрдилар. Фарзандларимиз Совет Иттифоқи Қаҳрамонлари билан учрашдилар, жанговар шон-шуҳрат жойлари билан танишдилар, интернационал дўстлик кечаларида иштирок этдилар.

Студентлар, ёш ишчилар, колхозчиларнинг мамлакат бўйлаб сафарлари ҳам қизиқарли ўтаяпти. Улар жойларда «Совет Ўзбекистони» программасини намойиш этиб, қардошларни ўлкамиз ҳаёти, халқимиз маданияти, урф-одати билан таништирмоқдалар, совғалар тақдим этмоқдалар.

Халқаро ёшлар марказлари ҳам тошкентликлар билан гавжум. Улар дам олиш билан бирга турли мамлакатлардан келган тенгқурлари билан дўстлашмоқдалар, ўзаро борди-келди қилишга келишиб олмоқдалар. Ҳозир мамлакатда 19 та ана шундай марказ ишлаб турибди. Улар жаҳон ёшлари ва студентлари ўртасида дўстликни мустаҳкамлашда муҳим омил бўлмоқда.

— Сафар давомида ёшларимиз ўзларини қандай тутишяпти!

— Умуман яхши. Улар барча қоидаларга риоя этмоқдалар, экскурсиялар давомида ўз билимларини бойитмоқдалар, янги дўстлар орттирмоқдалар. Лекин айримлар шаънимизга доғ ҳам туширмоқдалар. Масалан, Пискентдаги 15-колхозлараро кўчма механизациялашган колонна прораби Саидозодхон Маъруповни маъмурият Польша ва Германия Демократик Республикаси бўйлаб саёҳатга тавсия этган эди. Лекин у йўлда носамимийлигини билдириб қўйди. Қандайдир ниятлар билан тилла узугини декларацияга киритмади. Божхона текшируви пайтида бу сир очилиб, ўзи кўпчилик ўртасида изза бўлиб қолди. Майда-чуйдаларга ўчлик, молпарастлик айрим ёш саёҳатчиларда ҳам сезилмоқда. Аслида улар чет мамлакатларда ўзларини муносиб тутишлари, юриш-туришда, гап-сўзда барчага намуна бўлишлари, билдирилган ишончни оқлаб, коллектив бағрига ёруғ юз билан қайтишлари керак.

Областимизга келаётган чет эллик туристларни кутиб олиш, улар учун саёҳатлар уюштиришда ҳам баъзи муаммоларга дуч келмоқдамиз. Кўп ҳолларда туристлар учун махсус жиҳозланган автобуслар бўлмайди. 69-автопарк микрофонсиз, қаттиқ ўриндиқли, эски автобусларни юборади. Бунинг устига ҳайдовчилар ҳам тез-тез ўзгариб туради. Улар туристик маршрутларни яхши билишмайди. Натижада ҳайдовчига йўл кўрсатаман деб экскурсоводнинг фикри бўлинаверади. Туризм учун хизмат қилувчи ихтисослашган автопарк ташкил этиш пайти келмадимикан?!

Жой масаласида ҳам шундай фикрларни билдириш мумкин. Меҳмонхоналардан ихтиёримизга берилган жойларни кўп ҳолларда юқори ташкилотлар эгаллаб қўяди. Шундан сўнг мактаб-интернатлардан, ётоқхоналардан жой излашга тушамиз. Бунинг учун туристлардан икки букилиб узр сўрашга, жарималар тўлашга мажбур бўламиз. Туризм соҳасида ҳамма хизмат соҳалари соатдек аниқ ишлаши керак. Бу хўжалик ҳисобига ўтилган ҳозирги шароитда ғоят муҳимдир.

Суҳбатни **Ж. НОСИРОВ** олиб борди.

• *Шахсий фикр*

ЁМОНЛАРГА ЁНДАШМАНГ!

РЕСПУБЛИКА партия ва ҳукуматининг барча меҳнаткашларга Мурожаатномасини ўқиб, беихтиёр яна Фарғона воқеаларини эсладик. Ёмонларга ёндашиб, кўр-кўрона оломонга қўшилган ёшларга ачиндик. Улар спиртли ичимликлар ва наркотик моддалар таъсирида бўлганликлари учун ҳам ўйламай-нетмай қалтис қадам қўйдилар. Шундай экан, ичкиликбозликка қарши курашни бир зум ҳам бўшаштирмаслик керак, деб ҳисоблайман.

Афсуски, кейинги пайтларда бу соҳа эътибордан четда қолмоқда. Негадир матбуот саҳифаларида, телекўрсатув ва радиоэшиттиришларда ҳам ичкиликбозликка қарши кураш мавзуи унутилмоқда. Республика телевидениеси орқали «Нотинч қалблар мурожаати» туркумидаги кўрсатувларда ҳам ичкилик балоси нималарга олиб келаётганлиги эслатилмади ҳам.

Ёшлар ўртасида ичкиликбозлик ва алкоголизмга қарши кураш талаб даражасида бўлмоғи керак. Бу оғу навқирон қалбларни заҳарламасин, уларни тўғри йўлдан оздирмасин, дейман.

Ҳасан ОТАҚУЛОВ,
Бекобод районидаги 42-ўрта мактаб ўқитувчиси.

ЯНГИ МАРКАЗ

● ЎЗБЕКИСТОН чорвачилик илмий-тадқиқот институти клуби ҳузурида ёшлар маданий маркази ташкил этилди. Институт комсомол ташкилоти ташаббуси билан ташкил этилган ушбу марказда йигит-қизлар бўш вақтларини мароқли ва мазмунли ўтказишади. Бу ерда кутубхона, дискотека мавжуд. Булардан ташқари адабий мушоира, ҳаваскорлик концертлари ҳам уюштирилмоқда.

Р. ИНОҒОМОВА.

• *Ватанпарвар-интернационалчилармиз* •

КЎЗ ЎНГИМИЗДА

ҲОЗИРГИ Иваново тўқимачилари турар-жой массиви ўрнида илгари «Бошлиқ» маҳалласи бўларди. Уруш йиллари эл қатори маҳалла ўғлонлари ҳам немис-фашист босқинчларига қарши ҳаёт мамот жангларига отландилар. Уларнинг бир қисми ғалаба билан қайтди, бир қисми эса тенгсиз жангларда қаҳрамонларча ҳалок бўлди. Озодлик йўлида қурбон бўлган ўғлонлар йиллар ўтиши билан секин-аста унутила бошланди. Бу ҳол уруш ветеранларини қаттиқ ранжитди. Улар бизга хат ёзиб марҳумлар хотирасига ёдгорлик ёки Шон-шуҳрат меъмориали ўрнатиш зарурлигини уқтирдилар.

Отахонлар мактуби «Доблесть» ҳарбий-ватанпарварлик бирлашмаси ёш жангчиларини қизиқтириб қолди. Бирлашмага интернационалчи-жангчи Валерий Бизенов комиссарлик қилмоқда. Юқори синф ўқувчилари эса бирлашма аъзоларидир. Валерий ўз йигитлари билан маслаҳатлашиб массивда уруш қатнашчилари хотирасига ёдгорлик ўрнатишни зиммага олди. Ёдгорлик лойиҳаси бўйича конкурс эълон қилинди. Конкурсга ҳайкалтарошлик санъатига қизиққан барча ижодкор ёшлар жалб этилди. Конкурсда ғолиб чиққан ижодий иш асосида массивдаги 127-мактаб ёнида ёдгорлик ўрнатишга қарор қилинди.

«Доблесть» бирлашмаси кўпгина хайрли ишларга бош-қош бўлмоқда. Бирлашма жангчиларининг ташаббуси билан ёшлар учун каттагина спорт зали қурилди. Ҳар ойда бир марта тоғларга юришлар уюштирилаяпти. Афғонистонда ўз интернационал бурчини адо этган жангчиларга ёрдамлар уюштирилаяпти. Халок бўлганлар хотираси абадийлаштирилаяпти.

Шу кунгача Тошкент тўқимачилик комбинати, Тошкент Давлат педагогика, театр ва рассомлик санъати институтларида ҳалок бўлган интернационалчи жангчилар хотирасига мемориаллар очилди. Мактаблардаги кўпгина дружиналар улар номи билан аталаяпти.

Районимиз ёшларидан салкам 200 нафари Афғонистон тупроғида жанг қилган эди. Уч киши қаттиқ яраланди. 8 киши ҳалок бўлди. Тенгдошларимиздан марҳум Олег Бодров икки марта Қизил Юлдуз, Владимир Киселев эса Қизил Юлдуз ва Қизил Байроқ орденлари билан тақдирланган эдилар. Улар бугун орамизда йўқ. Лекин номлари абадий ёдимизда қолди. Уларнинг номи билан аталаётган дружина аъзолари акаларидек интернационалчи, ватанпарвар бўлишга интилмоқдалар.

26-мактабдаги дружиналарнинг бири эса марҳум интернационалчи-жангчи Раҳмон Муҳамедов номи билан аталмоқда. Раҳмон шу мактабни тамомлаб армия сафига кетган эди. Афғон халқи душманларига қарши аёвсиз жангларда зўр жасорат кўрсатди. Жанговар орден ва медаллар билан тақдирланди. Лекин жанглар қурбонсиз бўлмади. Тенгсиз олишувларнинг бирида Раҳмон қаҳрамонларча ҳалок бўлди. Умрининг охиригача ўз жанговар бурчига содиқ қолган мана шундай ўғлонлар намунасида ёшларни тарбиялаш комсомол ташкилотларининг биринчи галдаги вазифасидир.

Биз байналмилал-жангчилар билан мустаҳкам алоқа боғлаганмиз. Уларнинг оиласида тез-тез бўлиб хабар олиб турибмиз. Комсомол комитети ёрдамида кўпгина йигитлар ўзлари севган касблари бўйича ишламоқдалар, олий ўқув юртларида таълим олмоқдалар. Оилали ёшлар эса ўз уй-жой шароитларини яхшиламоқдалар. Бундан буён ҳам уларга кўрсатилаётган эътибор ва ёрдамни янада кучайтираверамиз

Ф. ҒУЛОМОВ.
Фрунзе район комсомол комитети спорт ва оммавий мудофаа бўлими мудири.

СОЦИАЛ МАСАЛАЛАР БЎЛИМИ ПОЧТАСИДАН: АКС САДО

«ФАВҚУЛОДДА ЖАЗО» МАҚОЛАСИ ГАЗЕТХОНЛАР МУҲОКАМАСИДА

ИЧКИЛИК — КАСОФАТ

Менинг уч ўғил, уч қизим бор, икки қизимни узатганмиз. Ширин-шакар набираларнинг бувисиман. Шунинг учун биламан — оила муқаддас. Лекин курашсанг, уни эпақага сололсанг хўп гап. Ўзига келмаган, ўзлигини билмаган отанинг нима кераги бор. Ўз фарзандига шунақа кўз билан қараган кўзлари кўр бўлсин. Умр йўлдошини, болаларининг онасини ўлдирган қўл-оёқлари шол бўлсин. Мен масъум оналар номидан, мард, ўзлигини билган оталар номидан, ширин-шакар фарзандларимиз ҳаққи, ҳукм халқ орасида ижро этилишини талаб қиламан, илтимос қиламан. Биламан, қонунни ҳар ким ўз хоҳишига қараб ўзгартира олмайди, бизда жиноятчини халқ орасида ўлдириш қонуни йўқ. Лекин мен унинг бўлишини истардим. Токи, одамлар инсонлигини йўқотмасин, фарзандлар болалигидан жудо бўлмасин, келажак авлодимизга фақат яхши фазилатларимизгина мерос бўлиб қолсин. Опалар, сингиллар, қизларим! Ҳар биримиз ўз уйимиздан бошлаб ичкилик балосига қарши курашайлик. Олам олам бўлиб яратилибдики, ичкилик туфайли инсонлар азоб тортади, оилалар бузилади, нима ёмонлик бўлса ичкиликдан келади. Келажак ҳаққи, фарзандлар ҳаққи, ичкиликни ташланг, инсонлик қиёфангизни сақланг, одамлар!

Муқаддам ОХУНОВА,
Сергели районидаги 37-поликлиника ҳамшираси.

ШАФҚАТ — ИНСОНИЙЛИК ХИСЛАТИ

«ТОШКЕНТ ҳақиқати» газетасининг шу йил 8 июль сонида эълон қилинган «Фавқулодда жазо» суҳбати сабр косасини тоширган сўнгги томчи бўлди. Ўзи бизга нима бўлди? Нечун эҳтирослар ақл-идрокдан устун келаяпти? Бу саволларга жавоб излашдан олдин қўлга қалам олишга мажбур қилган ушбу суҳбатнинг бир қисмини айнан келтирмасликнинг сира иложи йўқ.

«**Мухбир:** Менинг фикримча ҳам, олий жазо тўғрисида ҳукм чиқариб, суд адолатли хулосага келди. Ҳукмни Ўзбекистон ССР Олий суди кучида қолдирди, энди ижро этиладими?

Судья: Йўқ, республика Олий Совети Президиумининг афв этиш бўлимига ёзади.

Адвокат: Умуман, олий жазони ижро этиш мураккаб. Мингта чиғириқдан ўтади. Мен, масалан, ҳукмни халқ кўзи олдида, дарҳол ижро этиш тарафдориман...

Мухбир: Мен яқинда «Известия» газетасининг шарҳловчиси Ю. Феофановнинг «Ёш ленинчи» газетасида эълон қилинган суҳбатида шу фикрни илгари сурдим, юридик жиҳатдан катта тажриба ва малакага эга бўлган у одам бу фикрни қатъиян рад этди, бундай тадбир жиноятнинг камайишига мутлақо ёрдам бермайди, деб айтди.

Адвокат: Менимча, ёрдам беради, катта ёрдам беради.

Судья: Албатта, социалистик жамиятда бунақа ибтидоий усулга қайтилишига менинг кўзим етмайди-ю, агар қайтилса, менимча ҳам фойдаси бўларди. Эшитган бошқа, кўрган бошқа-да...»

Муҳтарам ҳакам, Тошкент шаҳар судининг аъзоси Эркин Йўлдошев, адвокат Фармон Мўминов, бир дақиқа тин олинг, нима деяётганингизни бир мушоҳада қилиб кўринг? Ҳа, сиз гап юритаётган кимса — газанда, бундай қилмишга қўл урганни бошқача атаб бўлмайди. Унга берилган жазонинг адолатли эканлиги, суд ҳукмини ҳам тафтиш қилиш ниятимиз йўқ. Аммо биз XXI аср остонасига қадам қўймоқдамиз-ку! Сизлар йиғинларда мамлакатимизда ҳуқуқий давлат тузиш сари дастлабки қадамлар қўйилаётгани хусусида ваъзхонлик қилиб турган бўлсангиз ҳам керак-ку!

Дарҳол огоҳлантириб қўяй: бу ўта масъулиятсиз гапларингизни ҳозир жуда урф бўлган фикрлар эркинлигига йўйманг. Зеро, бирингиз одиллик ва адолат тарозуси кимнингдир хоҳиш-иродаси билан оғиб кетмаслигига масъул қилиб қўйилган бўлсангиз, иккинчингиз ноҳақ айбланганларни, пировард натижада қонунни ҳимоя қилишга даъват этилгансиз. Агар газета орқали билдирган фикрларингиз эътиқодингиз бўлса, у ҳолда сиз қисматларини ҳал қилаётган одамларда қонун шафқатига қандай умид туғдириш мумкин?

Ҳа, такрор айтаман қонун шафқатига. Чунки қонунни биринчи галдаги вазифаси жазолаш эмас, балки тарбиялашдир. Наҳотки, сиз адолат посбонлари, инсон ҳаётига шунчалик юзаки муносабат билан қарайсизлар? Наҳотки, белорус фожиаси — неча-неча бегуноҳ одамларнинг, ўша сиз таъкидлагандек, «ижро этиш мураккаб», «мингта чиғириқдан ўтадиган» олий жазога ҳукм қилиниб, шаҳид бўлганлари бирор сабоқ бўлмаган бўлса? Наҳотки, сиз, олий маълумотли адлия ходимлари, ўрта асрга қайтишнинг «фойдаси катта бўлишига» ишонсангиз?

Шундай фикрда қатъий турсангиз сиз билан баҳслашиш бефойда. Кўҳна тарих жазони кучайтириш жиноятчилик пайини қирқиш усули бўла олмаслигидан гувоҳлик бериб турибди. Мўътабар нашрларда ғоят малакали қонуншунослар «беш тийин ўғирлик учун беш йил» жазо берилган, уч кишининг туҳмати билан бегуноҳлар отиб ташланаверган ўша қатағон йилларда жиноятчилик камаймаганини аниқ далиллар билан исботлаб беришди-ку!

Сиз, ҳурматли адлия ходимларининг, фикри тўғри бўлса у ҳолда ҳозир жиноятчиликнинг энг учига чиққан жойи — Франция, Италия, ГФР, Дания, Норвегия, Швеция, Австралия, Лотин Америкаси мамлакатлари бўлиши керак. Чунки бу давлатларда ўлим жазоси ман этилган. Лекин, нимагадир оғир жиноятлар бу мамлакатларда эмас, бизда кўпайяпти. Сизга маълум статистикани ёдингизга солай: Тошкент шаҳрида биргина 1988 йилда қасддан ўлдириш 47 процентга, оғир тан жароҳатлари етказиш 86 процентга (!) кўпайди-ку!

Жиноят учун жазо, албатта, адолатли жазо, муқаррарлигини қатағонлик билан аралаштирмаслик зарур. Ҳеч вақт қаттиққўллик, зуғим ўтказиш осойишталикни таъминлаш воситаси бўлиб хизмат қилмаган ва хизмат қилиши ҳам мумкин эмас.

Албатта, жиноятчилик илдизлари анча чуқур, улар ижтимоий-иқтисодий муаммолар билан чирмашиб кетган. Яқин ўтмишимиздаги адолатсизлик, бедодлик, инсон ҳақ-ҳуқуқларининг топталиши газак олдирган яралар йирингининг ситилиб чиқишига олиб келаётганлиги сир бўлмай қолди.

Тўғри, турмушимиз ҳали оғир, яхши яшашга интилишимиз имкониятларимизга мутаносиб эмас. Бироқ, уларни кўплашиб маслаҳатлашиб, ҳал қилиш йўлларини излаш ўрнига, қўшнига қўл кўтариш, қон тўкиш, уйларга ўт қўйиш инсонийликка тўғри келадими?

Фарғона воқеаларидан сўнг кўпчилигимиз ўзимизга «Нега шундай бўлди, бунинг асл сабаблари нимада?» деб савол бердик. Жавоби асосан битта бўляпти: иқтисодий адолатсизлик. Ахир, аҳоли зичлиги, турмушнинг оғирлиги, ёшларнинг ишсизлигидан қандай қилиб кўз юмиб бўлади?

Сазойи жазони, тағин уни дарҳол ижро этишни тарғиб этаётган адлия ходимлари фикрига мутлақо қарши эканлигимни билдириш мақсадида ўйга келган бу фикрларимни мен ҳам кўпчилик ҳукмига ҳавола этмоқдаман. Ишончим комил: раҳмдиллик, шафқат — ҳақиқий, инсон фазилатидир. Биз, энг оғир, ваҳшиёна жиноятларга дуч келганимизда ҳам инсон эканлигимизни, ана шу энг олийжаноб фазилатимизни унутишга ҳаққимиз йўқ.

Э. ЭРНАЗАРОВ.

• Фикрлар тўқнашуви •

ҲАР КИМНИНГ ЎЗ МУЛОҲАЗАСИ БОР

ҲУРМАТЛИ Э. Эрназаров. Сизнинг мақолага муносабат билдирган ёзмангизни ўқиб, қалбингизда инсонийлик, инсонга меҳр-муҳаббат туйғулари жўш ураётган киши эканлигингиздан мамнун бўлдик. Бироқ, бу мақола негадир «азага келган ўз дардини айтиб йиғлайди» деган мақолни ёдга туширади. Чунки, сизнинг фикр-ўй ва кечинмаларингиз биз ҳикоя қилган аниқ ҳаётий мисолдан жуда йироқ. Қолаверса, сиз «унга берилган жазонинг адолатли эканлиги, суд ҳукмини ҳам тафтиш қилиш ниятимиз йўқ» деган гапларингиз билан бизнинг бу фикримизни тасдиқлаб турибсиз: хўш, жазо адолатли экан, муаллифни қўлига қалам олишга мажбур қилган нарса нима?

Муаллиф ўзи кейинги пайтда Фарғона воқеаларидан тўлиб юрган экан, бизнинг «шафқатсизликни тарғиб этувчи» фикримиз сўнгги томчи бўлибди. Муаллиф гарчи биз билан баҳслашишни ўзига эп кўрмаганини таъкидлаган бўлса-да, кейин яна баҳсга киришган ва биз ҳам бунга жавобан ўз фикримизни айтишни лозим топдик.

Сиз буюрганингиздек, биз бир дақиқа эмас, бир неча дақиқа тин олиб нима деганимизни атрофлича мушоҳада қилиб кўрдик ва... ўз фикримизда қолдик. Бунинг учун коймассиз деган умиддамиз. Чунки сиз «дарҳол огоҳлантириб қўйишингиздан» олдин ҳам биз «ўта масъулиятсиз гапларимиз»ни обдон ўйлаб кўрганмиз ва «урф бўлган фикрлар эркинлиги» учунгина айтмаганмиз. Биримиз ўттиз йил прокуратурада, иккинчимиз йигирма йил суд соҳасида, учинчимиз йигирма йил матбуотда ишлаб келяпмиз, мустақил фикримиз бор, биз ҳам ўзимизнинг шахсий фикримиз, эътиқодимиз, дунёқарашимизга таяниб мулоҳаза юритдик, деб ҳисоблаймиз. Келинг, энди сизнинг жаҳлингизни чиқарган «инсонга шафқатсизлик»ни «ёқлаганлигимиз» тўғрисида суҳбатлашайлик.

Биз юристлар ҳар бир аниқ ишни кўраётганда аввало қонунга — «Ўзбекистон ССР Жиноят кодекси»га суянамиз, унга амал қиламиз. Шахсий эҳтирослар кейин — қонундан ташқарида. «Фавқулодда жазо»даги айбдорга нисбатан ҳам фақат қонуний йўл тутилган. Республика Олий суди ҳукмни кучида қолдиргани мақолада айтилган эди, бугун эса Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг авф этиш бўлими айбдорнинг жазони енгиллатиш тўғрисидаги илтимосномасини рад этганини қўшимча қилишимиз мумкин. Энди нима бўлади? Айбдор агар истаса СССР Олий Совети Президиумига илтимоснома ёзиш ҳуқуқи бор. Кўряпсизки, орадан салкам бир йил ўтган бўлишига қарамай, ҳукм ҳали ижро этилгани йўқ. Айбдор Москвага илтимоснома ёзса, судья 300—400 бетлик ҳукм ва протоколларни рус тилига таржима қилиши керак. Қайта қуриш даврида, янги жиноят қонуни лойиҳаси муҳокама қилинаётган айни пайтда судья юқоридаги қийинчиликларни бартараф этиш тўғрисида айтган фикри сизнинг ҳиссиётларингизни жунбушга келтирганини тушунолмадик.

Ваҳшийлик, қотиллик, «юмшоққина» ўғрилик содир этганларга нисбатан ибтидоий жазо усуллари қўлланса, фойдаси бўларди, деб, лекин бу усул жорий этилишига ишонмай айтган фикримиз сизнинг эътирозингизнинг асоси. Ҳа, биз «олий маълумотли адлия ходимлари» бундай усул жиноятчиликни камайтиришига ишонамиз. Бунга сиз тилга олган «ўрта аср»даги тарихгина эмас, яқин ўтган XIX асрдаги ҳаёт ҳам гувоҳлик беради. Ҳозир ҳар куни 20—30 та машина ўғирланяпти, юзлаб квартираларга ўғри тушяпти. Айни пайтда, бундай жиноятлар учун жазо кам, кучсиз. Ўтган ҳафтада мен (Э. Й.) бир ўғрилик ишини кўрдим. Эртага машина олиш учун бугун омонат кассадан олиб келиб қўйилган 8 минг сўмини ўғирлашган. «Буни йигирма йил йиққандим» деб зор йиғлайди жабрланувчи, оддий ишчи одам. 8 минг эса йўқ. Ҳеч ким тўламайди, ҳеч ким нақд ундириб беролмайди. Суд мажлисида прокурор судланувчига шартли жазони сўради. Сиз балки менинг ўрнимда бўлганингизда инсонга шафқат нуқтаи назаридан прокурор фикрига қўшилган ёки ўғрини суд залидан озод қилиб юборган бўлармидингиз, мен эса унга беш йил қамоқ жазосини белгиладим. Қонуний. Тўғри қилдим, деб ўйлайман. Чунки жабрланувчининг ҳар ойда почта орқали уч—беш—ўн сўмлаб қачон 8 минг сўмини олишини, уч сўм учун гоҳо соатлаб навбатда туришини бир кўз олдингизга келтиринг-а!

Иккинчи мисол: Янгийўлда магазин мудири 750 минг сўмни ўғирлаб-ўзлаштирган. У ўн йилга ҳукм қилинган экан, хотини «кўп» деб шикоят ёзибди. Бунга нима дейсиз? Унга ҳам шафқат қилиб жазони камайтирайликми ё қўшиш керакми?

Сиз номларини санаган қатор капиталистик мамлакатларда бутунлай бошқа ҳаёт ва бошқа онг. Агар биз бригада пудрати, ижара пудрати каби иш юритиш усулларини улардан илгарироқ ўзлаштирганимизда эди, ҳозир сиз айтган «иқтисодий адолатсизлик»ка йўлиқмаган ва Совет ҳокимиятининг 70-йилида совун ва шакарни талон билан олмаган бўлар эдик.

Фарғона воқеалари ҳақидаги фикрларингиз янгилик эмаслигини ўзингиз пайқаганингиз учун уларни алоҳида мақола қилмай «Фавқулодда жазо»га зўрма-зўраки боғлаганга ўхшайсиз. Сўнггиси, бирон киши билан баҳслашишни истамасангиз баҳслашмаганингиз маъқул. Чунки, мақолангиз руҳида баҳс маданиятига риоя қилинмаган, қатъий, узил-кесил ҳукм чиқарибсиз, қуйидаги иборалар бизга анча дағал туюлди: «дарҳол огоҳлантириб қўяй», «бу ўта масъулиятсиз гапларингиз», «нима деяётганингизни бир мушоҳада қилиб кўринг»...

Бизнингча, матбуот саҳифаларида баҳс юритганда, сўзларни ишлатишда етти ўлчаб бир кесган маъқул. Бу ҳаммамизга ҳам тегишли, деб ҳисоблаймиз. Қандай бўлишидан қатъий назар, ҳақиқат баҳсда туғилишини ҳисобга олиб, яна ўз шахсий фикрларимизни ўртага ташладик.

Э. ЙЎЛДОШЕВ,
Тошкент шаҳар судининг аъзоси.

Ф. МЎМИНОВ,
адвокат.

Ҳ. ОЛИМЖОНОВ,
журналист.

• *Мавзуга қайтиб* •

ЯНА «ЮЛДУЗЧА» ҲАҚИДА

ПАХТАКОР! Унинг кун бўйи далада тер тўкиб меҳнат қилишини кўз олдингизга бир келтириб кўринг-а. Эртадан то кечгача ишлаб, қоронғу тушганда уйига кириб келади. Унинг фарзандлари эса гоҳо оч-наҳор ота-она йўлига кўз тикиб ўтиришади. Йўғе, шундай замонда-я?

Минг афсуски областимизнинг айрим хўжаликларида болалар боғчаларининг аҳволи ҳамон ташвишли. Масалан, Бўка районидаги «Октябрь 40 йиллиги» колхозининг Хўжақўрғон участкасида жойлашган «Юлдузча» боғчасида бўлсангиз, болаларга қараб туриб юрагингиз эзилади, холос.

Редакцияга бир гуруҳ ота-оналар номидан йўлланган хатда шундай жумлалар бор: «Биз ёзган ариза — илтимосномамизни жойида текширарсиз, яъни ҳеч бўлмаса сизлар бирор маротаба келиб, болаларимиз аҳволини бир кўриб кетарсиз, деган умиддамиз».

Боғчага кириб борганимизда мудира Ҳамро Ҳожибоева қўлидаги даста қоғоз билан колхоз идораси томон йўл олаётган экан. Колхоз раиси номига ёзилган рапортда шундай сўзлар бор: «территорияни тозалаш, жисмоний тарбия жиҳозларини жойига ўрнатиш, боғча ремонтига ёрдам беришингизни илтимос қиламиз».

«Юлдузча» 140 ўринли эди, яқинда унга 90 ўринли боғча ҳам қўшилди. Шундай қилиб, бу ерда 337 нафар бола тарбияланаяпти. Боғчанинг иккинчи бўлимидаги каталакдеккина зах хоналарга қўйилган 90 каравотда 110 бола «яйраб-қувнашаяпти». Кийим сақлайдиган илгичлардан гап очмаса ҳам бўлади. Икки болага биттадан ҳам тўғри келмайди. Улар ҳам бўлса боғча қурилганда берилган экан. Поллар чириб деворларнинг оҳаги тушиб ётибди. Шунча болага 4—5 тагина ўйинчоқ. Улар ҳам кўргазмага қўйилган... Тўшаклар чириш арафасида, кир ёстиқлар устига ёпилган чойшаблар ҳам саҳтиён.

Боғча ҳовлисини айланиб юриб аҳлатхона яқинидан чиқиб қолдик. Ҳовуз анча йиллардан буён сувга ташна. Болалар учун ажратилган бирорта майдонча йўқ. 300 та болага 3—4 та арғимчоқ, бир-иккита сирпанчиқ қўйилган, холос.

Ҳақиқатан ҳам аҳвол ночор экан. Бунинг устига икки ой аввал райОНО тасарруфидаги 6-болалар боғчаси колхоз ихтиёрига ўтказилибди. Кўққис қарордан боғча хизматчилари, ота-оналар «вой» деганча қолаверишибди.

— Тоқатим тоқ бўлди, — дейди боғча мудираси куйиниб, — колхоз маъмуриятига неча маротаба мурожаат қилиб, бирон нарсани қўлга кирита олмадик. Уларнинг парвойи фалак.

Колхоз идораси боғчанинг ёнгинасида жойлашган, Ҳамро опа у даргоҳга қатнагани-қатнаган. Лекин на колхоз раиси, на бошқа бир раҳбар боғчага бирон марта бош суқишмайди. Боғча мудираси колхоз идораси эшигини қоқавериб ундириб келган 3—4 та душ ва арғимчоқлар машинадан улоқтирилганча «чалқанча» ётибди, ўрнатиб берадиган бирон кимса йўқ. Шундай иссиқ кунларда болаларнинг чўмилиши учун лоақал биронта душ ташкил қилинмаган. Аслида, боғчанинг ҳамма хоналарига водопровод кранлари, ювиниш ускуналари ўрнатилган. Бироқ, боғча қурилганига неча йил бўлса, буларнинг ҳайкалдек қотганига ҳам шунча йил бўлибди. Ошхоналарда газ плиталари, бошқа зарур асбоб-ускуналар қуруқ савлат тўкиб турибди. Ахир буларга ҳам қанчадан-қанча маблағ сарф бўлган-ку! Нега буни ҳеч ким ўйламайди? Ҳеч ким чўнтагидан тўламагани учунми? Бунақа шароитда болаларнинг тановул қиладиган таомлари ҳам ўзингизга маълум. Кичкинтойлардан сўрасангиз макарондан бошқанинг номини билишмайди. Йўқ-да, бўлса бирам билишардики. Ота-онаси колхозда ишласа-ю, фарзандларига колхоз далаларида етиштирилган ноз-неъматлардан жиндек ажратишни раво кўришмаса. Айниқса ҳозирги тўкин-сочин пайтида. Жуда ҳам лоқайд ва бемеҳр бўлиб кетмаяпмизми?

Боғча методисти Майсара Отахўжаева: «Колхоз таъминотига ўтиб, ишларимиз чаппасига айланиб кетди. Раҳбарлар қош қўяман деб, кўз чиқаришди. Энди бўлса «отангга бор — онангга бор» қабилида иш тутишмоқда. Ҳалиям олдингидек қилиб, боғчани райОНОга қайтарилса яхши бўларди».

Ўқитувчи А. Набиева: «Боғча мудираси Х. Ҳожибоеванинг бормаган жойи қолмади. Ҳеч ким эътибор бермайди. Ахир у битта ўзи нима иш қила олади».

Кекса ўқитувчи Ҳ. Бозорбоева шундай дейди: «6-болалар боғчасининг ўз аслига қайтиши — райОНО ихтиёрига берилишини қаттиқ талаб қиламиз».

Боғча тарбиячилари, ота-оналар — ҳамма кишилар боғчанинг райОНО ихтиёрига берилишини айтиб куйинишмоқда. Нега? Чунки колхоз таъминотни уддалай олмаяпти. Таъминот — тарбия демак. Тарбиясиз оилада бола ким бўлиб вояга етади?

Шундай қилиб, ҳеч қандай сабабсиз, райОНО таъминотидаги боғчанинг колхоз ихтиёрига топширилганлигидан ҳамма норози. Чунки болаларнинг аҳволи ночорлашиб кетди. Бунга эса бефарқ қараб бўлмайди. Район бедарвоза эмасдир, ахир!...

С. ЙЎЛДОШБЕКОВА,
ТошДУ журналистика факультетининг талабаси.

РЕДАКЦИЯДАН: Газетанинг 1988 йил 27 февраль сонида худди шу боғча муаммолари ҳақида «Сеникимас, меники...» сарлавҳали мақола эълон қилинган эди. Шундан сўнг талаблар қондирилгандек бўлди, ҳозирга келиб эса яна «қайта қуриш» амалга оширилибди. Бунақа, ортга қараб қайта қуриш кимга керак, ким учун хизмат қиляпти — фақат «қурувчилар»га маълум. Ота-оналарга фақат шароит зарур — болалар боғчаси болаларга хизмат қилиши керак. Бу хизмат чинакамига бўлсин.

ТАШАББУСНИ ҚЎЛГА ОЛСАК...

«Тошкент ҳақиқати» газетасининг шу йил 7 февраль сонида эълон қилинган «Инсоний бурч» сарлавҳали материални эътибор билан ўқиб чиқдим. Мақола автори тарих фанлари кандидати Ш. Миралимов урф-одатлар, расм-русумларга алоқадор дафн маросими ҳақида сўз юритибди, кўп қимматли фикрларни баён этибди.

Дарҳақиқат, ҳар бир халқнинг асрлар ва замонлар оша таркиб топган, тарихий тараққиёт босқичларида шаклланиб борган ўз удуми бор. Кишилик жамиятининг илк даврида дафн маросими ўша халқнинг ибтидоий тушунчаси даражасида амалга оширилганлиги аниқ. Ўзбекларда марҳумни кафанлаб лаҳатга қўйиш исломдан илгари одат бўлган. Руҳонийлар эса киши қалбини эзадиган бу дардли-аламли маросимга кейинчалик диний руҳ беришган.

Марҳумни сўнгги йўлга узатиш чоғида оила аъзоларига ундай қилма, бундай қил, дейишнинг ўзи жуда мушкул. Одатда шундай вақтда кекса кишиларнинг раъйига қараб иш тутилиши, хусусан хонадон эгаларининг хоҳиши ҳисобга олиниши аён. Лекин бундан дафн маросимидек муқаддас удумни бошдан-охиригача шариат пешволари измига бериб қўйиш керак, деган маъно чиқмаслиги керак.

Кейинги йилларда районимизда дафн маросими анча ихчамлашмоқда. Дафн чоғида маросим қатнашчиларига материал, пул улашиш, тўн кийдириш, ўша куни жонлиқ сўйиш қоидадан чиқариб ташланди. Меҳнати билан эл-юртда эътибор қозонган кишилар қазо қилганда уларнинг босиб ўтган йўллари зўр ҳурмат билан қайд этиладиган бўлиб қолди. Қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришининг моҳир ташкилотчиси Самар Раҳматуллаев, район маданият бўлимининг собиқ мудири Салим Хошимов, таниқли маорифчи Самар Хусомиддинов, ветеран юрист Далабой Эрматовларни дафн этиш маросимига бевосита партия, совет раҳбар ходимлари мутасаддилик қилдилар. Умрини ёш авлодга билим ва тарбия беришга бағишлаган Номоз Носиров, Афғонистонда ҳалок бўлган интернационалчи-жангчи Олимжон Юнусовни сўнгги манзилга узатишга бағишланган мотам митингларида беҳисоб кишилар иштирок этишди.

Лекин автор айтганидек, дафндан кейинги маърака-маросимларда ҳамон нохуш ҳолатлар ўз кўринишини сақлаб келмоқда. Оддий одамларни мустасно қилиб шуни айтиш керакки, баъзи шахслар оиласи бошига тушган қайғули кунларда ҳам ўзининг «нималарга қодир»лигини кўрсатмоқчи бўладилар. Айтайлик, «йигирма»ни тўй сингари катта қилиб ўтказадилар. Соф инсоний туйғу эса оқилона иш қилишни, камтарона йўл тутишни, тақозо этади. Ўзингиз ўйланг, марҳум маъракаси бир хонадонда ҳоли-қудрат ўтказилса-ю, бошқа оилада дабдабали тус олса. Буни эзгуликка йўйиб бўладими, ахир? Йўқ, ҳар биримиз ён-атрофга, орқа-олдимизга қараб иш қилмоғимиз керак. Ҳамма ҳам инсон, ҳеч ким дунёга устун бўлолмайди. Шундай экан, эзгу удумга чинакам инсонларга хос эзгу муносабатда ёндошайлик.

М. ТУРСУНОВ,
пенсионер,
Паркент шаҳри.

«ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ» материаллари изидан

ТЕКШИРИШЛАР, НАТИЖАЛАР, ЧОРАЛАР

● ЯНГИЙЎЛ районидаги Фрунзе номли колхозда яшовчи Ж. Абдурасулов редакцияга ёзган шикоят аризасида нафақа белгиланмаётгани ҳақида арз қилган эди.

Унинг шикояти билан область Совети ижроия комитетининг меҳнат ва социал таъминот бошқармаси шуғулланди.

Маълум бўлишича, Ж. Абдурасулов шу давргача тегишли ташкилотларга нафақа ажратиш ҳақида мурожаат қилмаган. У колхозда 22 йил, бундан ташқари бошқа ташкилотларда 13 йил-у 6 ой меҳнат қилган. Шу кунларда Янгийўл район халқ маорифи бўлимига қарашли 14-болалар боғчасида меҳнат қилаяпти. Ж. Абдурасуловга яшаётган территориясидаги социал-таъминот бўлимига қарилик нафақаси олиш учун тегишли ҳужжатларни топшириш тавсия қилинди.

● ОХУНБОБОЕВ номли колхознинг 11—12 бригадаси аъзоларига хизмат қилаётган почтальон обуначиларга газета-журналларни кўпинча кечикиб олиб келади. Почтальон С. Саидкаримовга бу ҳақда бир неча бор айтилган бўлишига қарамай унинг фаолиятида ҳеч қандай ўзгариш йўқ. Бу ҳақда шу колхознинг аъзоси Ф. Абдураҳмонов редакцияга ёзиб юборган эди.

Ўрта Чирчиқ район Совети ижроия комитетининг раиси С. Шерматовдан олинган жавобда хат юзасидан кўрсатилган жойга бориб текшириш ўтказилганлиги хабар қилинади.

Бригада аъзолари газета ва журналларни почтальон С. Саидкаримов ўз вақтида келтириб бераётганлигини, унга нисбатан эътирозлари йўқлигини айтишди.

Район алоқа бўлими шундай бўлишига қарамай мазкур участкадаги алоқа хизматини ўз назоратига олган.

ОЛДИНИ ОЛИШ КЕРАК

«Фавқулодда жазо» мақоласини ўқиб, Искандарга нисбатан ғазабим қўзиб, кечаси билан ухлолмай чиқдим. Эрталаб ушбуни ёзаяпман.

Искандарнинг қилмиши инсон шаънига иснодидир. Ундай ишни ҳайвонлар ҳам қилмайди. Шунинг учун ҳам Тошкент шаҳар судининг аъзоси Эркин Йўлдошев, адвокат Фармон Мўминов ва суд ҳайъатининг бошқа аъзолари уни олий жазога ҳукм этиб жуда тўғри иш қилганлар, уларга раҳмат айтгим келди.

Ҳозирги давримизда жиноятлар ғоятда кўпайиб кетаётганлигига сабаб, менинг назаримда, жазонинг юмшоқлигидадир. Илгарилари турли жазоларнинг халқ орасида бажарилиши катта аҳамиятга эга бўлган. Олий жазони кўрган газандалар бундай жиноятга қўл уришдан қўрққанлар. 1924 йилда 11 яшар бола эдим. Маҳалламиздаги бир хонадонга кечаси ўғри кирибди. Маҳалла одамлари уни тутиб, олиб, оломон қилиб калтаклашгани ҳамон эсимда. Ўшандан бери маҳалламизга биронта ўғри йўламаган.

Яқинда қўшни маҳалладаги бир хонадонга уч ўғри кириб, уларга қаршилик кўрсатган йигирма ёшли ўғилни пичоқлаб ўлдириб кетишди. Милиция қотилларни ҳамон тополмаяпти. Бунақа ҳодисалар ҳозир истаганча учрайди. Такрор айтаман, бунга сабаб жазонинг ниҳоятда енгиллигидир. Менинг фикримча, ҳар қандай жиноят учун жазоларни одамларнинг кўз ўнгида бажариш керак. Шундагина жиноятчилик камаяди.

Мен ҳам адвокатнинг фикрига тўлиқ қўшиламан: кино ва телевизорда кўрсатилаётган фильмлар ғоятда ахлоқсизлиги билан маънавий дунёмизга салбий таъсир кўрсатмоқда. Ундан намуна олган ёшлар ичкиликка, фоҳишабозликка ружу қилмоқдалар. Назаримда, жиноятларнинг 90 фоизи ичкилик ичишдан бошланади. Бунинг олдини олиш керак.

А. НАБИХЎЖАЕВ,
Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган маданият ходими.

СОЦИАЛ МАСАЛАЛАР БЎЛИМИ ПОЧТАСИДАН: АКС САДО

ЖАМОАТЧИ КЕНГАШ

ЯҚИНДА табиатни муҳофаза қилиш бўйича область жамоатчи кенгашининг биринчи ташкилий мажлиси бўлиб ўтди. Унда ВАСХНИЛ академиги, Ўрта Осиё ўсимликларни муҳофаза қилиш илмий-тадқиқот институтининг директори С. Н. Алимухамедов кенгаш раиси қилиб сайланди, жамоатчи кенгашнинг аъзолари тасдиқланди ва ишчи президиуми сайланди.

Мажлисда Тошкент область табиатни муҳофаза қилиш комитети жамоатчи кенгаши тўғрисидаги Низом лойиҳаси муҳокама қилинди. Тошкент область табиатни муҳофаза қилиш комитетининг раиси Т. Э. Эргашевнинг «Табиатни муҳофаза қилиш бўйича область комитетининг вазифалари» тўғрисида қилинган доклади ва нотиқларнинг нутқида пойтахт областининг экологик муаммолари тилга олинди ва уни ҳал қилиш учун кенг жамоатчиликни фаол сафарбар этиш зарурлиги қайд қилинди.

• ТАШВИШЛИ СИГНАЛ

ЁЗ КЕЛДИ... ЛАЙЛАК КЕЛМАДИ

ДЕПДИЛАРКИ, лайлак ўз қанотларида ёзни олиб келади. Бу ҳам она табиатнинг бир сеҳримикан, эҳтимол. Кеча яна тоққа чиққанимда бу сеҳрни ўз кўзим билан кўрдим. Шовғоз тоғларининг кунгай соҳилларида жуфт-жуфт бўлиб учиб юрган оқ ва қора лайлаклар кўзимни қувонтирди. Ҳаво қимиздек ҳузурбахш. Тўйиб-тўйиб нафас оласан, қушлар нағмасига қулоқ тутиб, аллақандай эртаклар оламига тушиб қолгандек бўласан, киши...

Табиат саҳий. Лекин у асраб-авайлашга кўпроқ муҳтож бўлиб қолмоқда. Шундай экан, биз бу йўлда нималар қилаяпмиз. Фақат шу йилнинг ўзида Оҳангарон районининг хўжаликларида 200 гектардан ортиқ янги боғлар барпо этилди. Район ўрмон хўжалигининг тоғбегилари эса 80 гектардан зиёдроқ жилғалар, ёнбағирларга янги хушбўй арча кўчатларини экдилар. Район мактабларининг ўқувчилари, саноат ва қурилиш ташкилотларининг ишчилари эккан гул ва дарахтларнинг ниҳоллари 13 минг тупдан ортиқ бўлди. Район статистика бўлимидан кейинги беш йил ичида экилган дарахт кўчатларининг умумий ҳисобини олдим. Шу вақт ичида экилган кўчатларнинг ярми кўкарганда ҳам жуда катта иш бўларди. Нега, нега уларнинг ҳаммаси кўкармади? Бу саволга кекса деҳқон Мутал ака Тошбоев шундай жавоб берди:

— Айтганим билан ишонмайсиз, — деди у жиддий оҳангда,— дарахтларни қўятуринг, мана шу оддий ўтлоқларни олиб кўринг. — У қўлидаги ўткир ўроғи билан озгина ердаги пичанни кўрсатди. Ажабо, ўтларнинг остида оппоқ чангга ўхшаган қатлам пайдо бўлибди.

— Бу тупроқми ёки чангми?— деб сўрайман ундан.

— Цемент, цемент бўлганда ҳам энг олий нав цемент,— дейди ҳамроҳим.— Ҳа, бир вақтлар Оҳангаронда катта заводларнинг қурилгани одамларга қувонч бахш этган эди, энди эса ташвиш келтирмоқда. Район агросаноат бирлашмасида айтишларича, бир йилда Оҳангарон цемент комбинати 16 тонна, «Сантехлит» заводи 4 тонна, ғалла маҳсулотлари комбинати 5 тоннадан ошиқроқ, «Стройпластмас» комбинати 3 тонна, бошқа қурилиш ташкилотлари 5 тоннага яқин чанг ва турли ғуборларни чиқарар экан.

Ёнариқ қишлоғи ёнидаги Янги Ангрен ГРЭСи, Олмалиқ шаҳридаги барча саноат корхоналари дудбўронларидан чиқаётган тутун, Ангрен шаҳридан учиб келадиган чанг ва кўмир кукунлари, Олмалиқ химия заводи, Ангрен резинатехника ишлаб чиқариш бирлашмасининг сассиқ дудлари... эҳ-ҳе, қайси бирини айтасиз. Буларнинг ҳаммаси Оҳангаронга, аҳоли зич яшайдиган қишлоқларга, тоғларга, яйловларга, экинзорларга тушади. Ҳозир Оҳангароннинг Гулбоғ, Сойоғзи, Облиқ, Увак қишлоқларига борсангиз аҳоли қўланса ҳиддан зор бўлиб ҳасрат қилади. Мана шулар туфайли Оҳангаронни лайлаклар, турналар, булбуллар ва мен номларини билмайдиган бошқа сайроқи қушлар тарк этганига анча бўлди.

Ваҳоланки, бир вақтлар Оҳангарон водийсини, унинг ҳайвонот ва қушлар дунёсини одамлар ҳавас билан томоша қилишга келарди. Бу водий қадимдан шундай гўзал ва табиат сеҳрига бой бўлган. Эндиликда ундан ном-нишон қолмаяпти. Жониворларнинг деярли ҳаммаси кетиб қолди ёки бераҳм овчилар томонидан қирғин қилинди. Ҳозир эса жуда ноёб ҳисобланган Сирдарё қирғовулига қирон келтирилаяпти.

Окча овчилик жамиятининг ходими В. Кирсанов шундай деди:— Ҳисобларга кўра, овчилар ҳар йили 12 мингта какликни, 3 мингта қирғовулни отишади. Бу уларнинг қамайиб кетиши сабабларидан биридир. Ҳозир эса овчилик жамиятимиз территориясида атиги 32 мингта каклик, 800 та Сирдарё қирғовули қолибди, холос. Агар аҳвол шу зайлда давом этадиган бўлса оқибати хунук бўлиши турган гап...

Тоғ ҳавоси дард давоси, дейдилар. Мен тоғларга — чўпонлар ҳузурига тез-тез чиқиб тураман. Бир томондан ёқимсиз ҳид келса, бошқа томондан хушбўй ҳид келади. Ёмон ҳид қандай ўткир. Бу ўша завод ва корхоналарнинг «хизмати». Ҳа, Оҳангарон водийсида турли касалликларнинг кўпайиб кетишига ҳам табиатга нисбатан бераҳмлигимиз сабабчи бўлаётир.

Одамларга ҳайру-барака олиб келаётган Оҳангарон дарёсининг қирғоқларини олинг. Худди темир-терсак қабристонига ўхшайди. Бунга ҳам ўша заводларнинг раҳбарлари айбдор. Дарёнинг атрофлари — тиконзорга айланган жойлар. Ахир булбул тиконга эмас, чеҳраси очиқ гулга қўнишини улар билармикан?!

— Бу ерларни кафтимда суғориб, белимда кўтарганман,— дейди овжазсойлик чўпон Абдуманноб Ойсариев.— Унинг чумчуғидан тортиб, чумолисигача саноқли, битта бегона капалак учиб келса ҳам дарров сезамиз. Аммо чор-атрофимизни ўраб олган саноат корхоналарининг раҳбарлари атроф-муҳитни ифлос қилаётган дуд ва тутунларни камайтириш чораларини жуда секинлиқ билан кўраяптилар. Бунинг оқибати яхши бўлмайди, кейин аттанг, деб қолиш ҳеч гап эмас.

Чўпоннинг гапи ҳақ. Фақат кейинги икки йил ичида «Олмалиқ» совхозида 400 гектарга яқин, Серго номли совхозда 50 гектар боғлар қуриб қолди. Шу сабабли мевали дарахтлар қўпориб ташланди.

Табиат муҳофазаси билан ҳозир районда ўрмон хўжалиги, табиатни муҳофаза қилиш район кўнгилли жамияти, овчилик жамияти, тоғ қоровуллари, яна аллақандай ташкилотлар шуғулланади. Уларнинг сони кўп, салмоғи эса йўқ. Бунинг устига ҳамкорлик етишмайди, уларга. Шу туфайли ишларининг натижаси сезилмаяпти. Бизнингча, масала билан жиддий шуғулланиш даври келди. Амалий чоралар кўриш керак. Табиатни лекция ва суҳбатлар билан сақлаб қолиб бўлмаслиги ҳаммага аёнку.

Ҳозир айни ёз. Ҳамма ерда лайлакларнинг қариллаши, турналарнинг қурр-қурри, бошқа қушларнинг сайрашлари эшитилади. Аммо Оҳангаронда лайлакларни фақат узоқ тоғлардагина кўришингиз мумкин. Турналар эса бу водийга келмай қўйганига ўн беш йилдан ошди. Қишлоқлар саноат чанглари билан тўла, район марказига яқин қишлоқларда яшовчилар аллақачон ҳовлида тунашни тарк этишган, сабзавот маҳсулотлари минерал ўғитларга бой, сувларимиз тобора ифлосланиб бораяпти, болалар касаллиги камаймаяпти. Аммо булар район раҳбарларини ташвишга солмаяпти. Хўш, бу аҳвол қачонгача давом этади? Ёз келди, аммо яна лайлаклар келмади. Шунинг ўзи ҳам бу ташвишли сигнал, район экологияси бузилаётганлигидан далолат берувчи аломат эмасми?!

М. ҚАЮМОВ.

ЧАЛАЖОН ҚУРИЛИШ

ЎРТА ЧИРЧИҚ районидаги «Партия XXVI съезди» паррандачилик фабрикаси ҳамон атроф-муҳитни ифлослантирувчи манбалигича қолмоқда. Бу ерда табиатни муҳофаза қилиш ишлари изчил олиб борилмаяпти. Оқибатда зарарли ишлаб чиқариш чиқиндиларини чиқариш тўла барҳам топмаяпти.

Тозалаш иншоотлари қурилиши ҳеч ниҳоясига етмаяпти. Ахир бу муҳим объектни бунёд этишга бундан роппа-роса ўн йил илгари киришилган эди. Ажратилган капитал маблағлар йил сайин тўла ўзлаштирилмади. Қурилиш муддатлари бир неча бор узайтирилди ва ниҳоят бундан уч йил илгари фойдаланишга «топширилди». Бу сўзни қўштирноққа олишликнинг сабаби бор. Гап шундаки, иншоот жуда кўп нуқсонлари билан қабул қилинган расмийлаштирилган эди. Ўша вақтда республика паррандачилик саноати комитетининг қурилиш ташкилоти раҳбарлари қабул қилиш ҳужжатида кўрсатилган камчиликларни бартараф этамиз, деб ваъда беришди. Бироқ сўзларининг устидан чиқишмади. Фабрика раҳбарлиги эса буни улардан қаттиқ талаб қилмаяпти. Шундай аҳвол билан муросасозлик қилаяпти.

Ўша нуқсонлар сабабли иншоот тўла қувват билан сифатли ишламаяпти. Чиқиндиларнинг анчагина қисми атроф-муҳитни, сув ҳавзаларини ифлослантирмоқда. Бу қачонгача давом этаркин?

Р. ИБРОҲИМОВ.

«ТАБИАТ ВА ИНСОН» МАТЕРИАЛЛАРИ ИЗИДАН

«Бефарқлик оқибати қимматга тушмоқда»

Газетамизнинг шу йил 13 май сонида юқоридаги сарлавҳа билан мақола берилиб, унда Калинин районидаги айрим корхоналар, ташкилотлар ва хўжаликларда атроф-муҳитни муҳофаза қилишга лозим даражада эътибор берилмаётганлиги танқид қилинган эди. Ушбу мақола юзасидан Калинин район ижроия комитетининг раиси Б. Жуманиёзов имзоси қўйилган жавоб хати олдик. Унда материалда кўрсатилган камчиликлар асосан тўғрилиги қайд қилинади.

«Калинин район ижроия комитети,— дейилади жавоб хатида,— «Тошкент ҳақиқати» газетасида «Бефарқлик оқибати қимматга тушмоқда» сарлавҳаси остида босилган корреспонденцияни кўриб чиқди... «1-Бўзсув» бўрдоқичилик базаси филиалида тозалашнинг қуруқ усули қўлланила бошланди ва оқаваларни Бўзсув ариғининг эски ўзанига ташлаш тўхтатилди. Оқава коллектори тўғон билан тўсилди.

Комплекс геология-қидирув экспедициясининг ёрдамчи хўжалигида тозалаш иншоотлари қурилиши олиб борилмоқда, янги корпусни бунёд этиш давом этмоқда. Бу ерда ҳам тозалашнинг қуруқ усулига тез орада ўтиш ва оқаваларни Бўзсув ариғининг эски ўзанига ташлашни тўхтатиш ҳақида кўрсатма берилди. «Чўпонота» бўрдоқичилик базасининг филиалида территория тозаланди, сўнгги йилларда тўпланиб қолган ҳайвон терилари ташиб кетилди. Сўйиш цехидан чиқадиган оқавалар учун шимадиган типдаги чуқурлар қурилди. Ҳадемай уни бетонлаштириш ишлари бошлаб юборилади.

Ушбу объектларда санитария-эпидемиология режимига риоя қилиш масалалари доимий назорат остига олинди».

М. ҚОСИМОВА.

• УЛКАМ ОҚШОМИ... А. ЗУФАРОВ суратга олган.

• ҲАФТАЛИК ПРОГРАММА •

Душанба,
31 июль

● ЎзТВ

18.05 А. П. Чехов. Зўраки трагик. Телеспектакль. 18.55 Болалар учун фильм. 19.50 «Гулистон» таклиф этади. 20.00 Ахборот. 20.20 Болалар ва театр. 21.30 «Время». 22.05 Ахборот. 22.25 Реклама. 22.30 Жанговар машина экипажи. Бадиий фильм.

ТОШКЕНТ ШАҲРИ ВА ТОШКЕНТ ОБЛАСТИ УЧУН ПРОГРАММА

19.20 Ўтмиш ҳали олдинда. Телефильм. 19.55 Фильм-концерт. 20.25 Қизил асаларилар. Бадиий фильм.

ФРУНЗЕ КЎРСАТАДИ

21.30 «Время». 22.05 Фироғий-Бахтдан айрилган демак. Бадиий фильм. 1-серия.

● МТ I

7.00 «120 минут». 9.05 Мультфильмлар. 9.35. Футбол шарҳи. 10.05 Минора. Бадиий фильм. 11.30 Ҳайвонот оламида. 16.00 Вагнер залида. Концерт. 16.30 Ҳужжатли фильмлар. 17.05 Онам, дадам ва мен. 17.35 Мультфильмлар. 18.15 Ҳужжатли фильм. 18.45 Халқ ижодиёти. 19.15 Бутунроссия конкурсининг лауреати Т. Хохлова куйлайди. 19.30 Тинч океан узра мўътадил шабадалар. 20.15 Қисқа метражли бадиий фильмлар. 21.30 «Время». 22.05 «Наврўз—89». 22.50 Футбол шарҳи. 23.20 Тео Адам таклиф этади. 00.35 Дунё воқеалари.

● МТ II

8.30 Эрталабки гимнастика. 8.45 Икки цивилизация учрашуви. 1-фильм. 9.05 Итальян тили. 9.35 Цирк артистлари Ермолаевлар. Фильм-концерт. 10.20 Мультфильмлар. 1—6-сериялар. 11.15 Давр ва ўзим ҳақимда. 11.30 Бу оламни ҳаяжонлантирмоқда. 11.45 Миттивой. Бадиий фильм. 13.05 Фильм концерт. 13.35 Тундра жанобі олиялари. Ҳужжатли фильм. 17.30 Янгиликлар. 17.40 Бизнинг фондимиздан. 18.30 Мультфильм. 18.40 Реклама. 18.45 Совет Иттифоқига хизмат қиламан. 19.45 РСФСР шаҳарлари телестудиялари. 20.15 Халқ куйлари. 20.30 Тунингиз хайрли бўлсин, кичкинтойлар! 20.45 Кучоғингдаман, Ватан.. 21.20 Я. Сибелиус. Ғамгин вальс. 21.30 «Время». 22.05 Кўрфазлар. Бадиий фильм. 23.25 Футбол. «Днепр» — «Динамо» (Тбилиси). 01.05 Янгиликлар.

Сешанба,
1 август

● ЎзТВ

15.00 Советлар мамлакатининг кишилари. Кинопрограмма. 16.15 Қизил асаларилар. Бадиий фильм. 17.25 Тошкент политехника институти — инженер кадрлар маскани. 18.00 Янгиликлар. 18.15 Болалар учун фильм. 18.30 Ижод саҳифалари. 19.30 Мелиорация — юқори ҳосил гарови. 20.00 Ахборот. 20.20 Тоғлар куйи. Манзарали фильм. 20.30 Мультфильм. 20.40 Халқ оғзаки ижоди. 21.30 «Время». 22.05 Ахборот. 22.25 «Соқов ва муҳаббат». Бадиий фильм.

ТОШКЕНТ ШАҲРИ ВА ТОШКЕНТ ОБЛАСТИ УЧУН ПРОГРАММА

19.35 Кохановкалик артист. Бадиий фильм. 20.50 «Тошкент» студияси кўрсатади.

ФРУНЗЕ КЎРСАТАДИ

21.30 «Время». 22.05 Суғориш ишларига эътибор. 22.15 Қишлоқ меҳнаткашлари учун концерт. 22.45 Фироғий — бахтдан айрилган демак. Бадиий фильм. 2-серия.

● МТ I

7.00 «120 минут». 9.05 Қисқа метражли бадиий фильм. 10.20 Бу бўлган.., бўлганди... 10.40 «Наврўз—89». 11.25 Концерт. 16.00 Музикали хазина. 16.50 Мультфильмлар. 17.30 Ҳужжатли фильм. 18.00 Бор бўл музика. 18.45 Ҳокимият — Советларга. 19.15 Дунё воқеалари. 19.30 Концерт. 20.00 Ҳужжатли фильм. 20.15 А. П. Сумароков. Яшар эканман.. 21.30 «Время». 22.05 Концерт. 22.30 Резонанс. Дунё ва биз. Умуминсоний манфаатларнинг устунлиги. 24.00 Ёш модельерларнинг Бутуниттифоқ конкурси. 00.45 Дунё воқеалари.

● МТ II

8.30 Эрталабки гимнастика. 8.45 Икки цивилизация учрашуви. 2-фильм. 9.05 Адигей халқ ижоди. 9.45 Француз тили. 10.15 Мультфильмлар. 7—9-сериялар. 11.10 Ҳужжатли фильм. 11.30 Янгиликлар. 11.40 Француз тили. 12.10 Тўрт танкчи ва ит. Бадиий фильм. 1-серия. 13.05 Ҳужжатли фильм. 13.30 Ритмик гимнастика. 14.00 Кўрфазлар. Бадиий фильм. 17.30 Янгиликлар. 17.40 Ҳавфли бурилиш. Бадиий фильм. 1-серия. 18.50 Реклама. 18.55 Ритмик гимнастика. 19.25 Ҳужжатли фильмлар. 20.15 Тунингиз хайрли бўлсин, кичкинтойлар. 20.30 СССР Олий Советн сессиясида. 21.30 «Время». 22.05 Хавфли бурилиш. Бадиий фильм, 1-серия. 23.15 Тонгги почта. 23.45 Янгиликлар.

Чоршанба,
2 август

● ЎзТВ

15.00 Кохановкалик артист. Бадиий фильм. 16.15 Саховат улашиб. Ҳужжатли фильм. 17.25 Тошкент қишлоқ хўжалик техникуми. 18.00 Янгиликлар. 18.15 Болалар учун фильм. 18.30 Мактаб ўқувчилари учун. 19.15 «Ёшлик» студияси кўрсатади. 20.00 Ахборот. 20.15 Хат ва ҳаёт. 21.00 Ўзбек куйларидан концерт. 21.30 «Время». 22.05 Ахборот. 22.25 Долзарб мавзу. 22.55 Сирли шарча. Бадиий фильм.

ТОШКЕНТ ШАҲРИ ВА ТОШКЕНТ ОБЛАСТИ УЧУН ПРОГРАММА

19.30 Невьянск. Лавҳалар. Телефильм. 19.40 Ватандан узоқда. Бадиий фильм. 21.05 «Тошкент» студияси кўрсатади. 21.15 Нафосат. Телефильм.

ДУШАНБЕ КЎРСАТАДИ

21.30 «Время». 22.05. Тележурнал. 22.45 Ёруғлик формуласи. Бадиий фильм.

● МТ I

7.00 «120 минут». 9.05 Мультфильмлар. 9.45 А. П. Сумароков. Яшар эканман... 11.00 Камалак. 11.25 Саёҳатчилар клуби. 16.00 Болалар учун фильм. 17.10 БССР музикали фольклорининг концерти. 17.50 Мультфильм. 18.05 Ҳужжатли фильм. 18.30 «Импульс». Илмий-техника тараққиёти ва экология. 19.15 Дунё воқеалари. 19.30 1989 йил қўшиқлари. 19.50 Боғбон. Бадиий фильм. 21.30 «Время». 22.05 Босқичлар. 23.35 Дунё воқеалари. 23.50 Концерт.

● МТ II

8.30 Эрталабки гимнастика. 8.50 Икки цивилизация учрашуви. 3-фильм. 9.10 Фильм-концерт. 9.40 Немис тили. 10.10 Бу фантастик олам. Фильм—спектакль. 11.30 Янгиликлар. 11.40 Немис тили. 12.10 Тўрт танкчи ва ит. Бадиий фильм. 2-серия. 13.05 Мультфильмлар. 13.30 Ҳавфли бурилиш. Бадиий фильм, 1-серия. 17.30 Янгиликлар. 17.40 Ҳавфли бурилиш. Бадиий фильм, 2-серия. 18.30 Фильм—концерт. 19.15 РСФСР шаҳарлари телестудиялари. 20.15 Тунингиз ҳайрли бўлсин, кичкинтойлар. 20.30 СССР Олий Совети сессиясида. 21.30 «Время». 22.05 Ҳавфли бурилиш. Бадиий фильм, 2-серия. 22.55 Давр кўзгуси. Ҳужжатли фильм. 23.40 Янгиликлар.

Пайшанба,
3 август

● ЎзТВ

15.00 Ватандан узоқда. Бадиий фильм. 16.25 Элегия. Тирик технология инженерлари. Телефильм. 17.25 Авлодлар учун ўрнак. 18.00 Янгиликлар. 18.15 Болалар учун фильм. 18.45 «Ёшлик» студияси кўрсатади. 19.30 Янгича фикрлаш. Дин ва жамият. 20.00 Ахборот. 20.20 Дала неъматлари — эл дастурхонига. 20.50 Халқ созанда ва бастакорлари. 21.30 «Время». 22.05 Ахборот. 22.25 Реклама. 22.35 Оламга саёҳат.

ТОШКЕНТ ШАҲРИ ВА ТОШКЕНТ ОБЛАСТИ УЧУН ПРОГРАММА

19.30 Катта трамплин. Бадиий фильм. 20.45 Реклама. 20.55 РСФСР халқ артисти Л. Дуров билан интервью.

ФРУНЗЕ КЎРСАТАДИ

21.30 «Время». 22.05 Армон. Бадиий фильм.

● МТ I

7.00 «120 минут». 9.05 Бор бўл, музика. 9.50 Боғбон. Бадиий фильм. 11.30 Босқичлар. 16.00 Асрлар қаъридан. 16.30 Болалар учун фильм. 17.40 Ҳужжатли фильм. 18.10 ...16 ёшгача ва ундан катталар. 18.55 Мультфильм. 19.15 Дунё воқеалари. 19.30 Фильм-концерт. 20.00 Катталар учун фильм. 20.15 Позиция 21.30 «Время». 22.05 Испан операси юлдузлари. М. Кабалье. 23.00 Дунё воқеалари. 23.15 Бизнинг мерос.

● МТ II

8.30 Эрталабки гимнастика. 8.45 Илмий-оммабоп фильм. 9.15 Фильм—концерт. 10.00 Испан тили. 10.30 Биз билан бирга, худди биздек, биздан ҳам яхшироқ бажар. 11.30 Янгиликлар. 11.40 Испан тили. 12.10 Тўрт танкчи ва ит. Бадиий фильм. 3-серия. 13.05 Мультфильмлар. 13.30 Ҳавфли бурилиш. Бадиий фильм, 2-серия. 14.50 Адҳам Холиқов куйлайди. 17.30 Янгиликлар. 17.40 Ҳавфли бурилиш. Бадиий фильм, 3-серия. 18.50 Реклама. 18.55 Озарбайжон ССР Давлат телерадиоси. 20.15 Тунингиз хайрли бўлсин, кичкинтойлар. 20.30 СССР Олий Совети сессиясида. 21.30 «Время». 22.05 Ҳавфли бурилиш. Бадиий фильм. 3-серия. 23.15 Велоспорт. СССР чемпионати. 23.45 Янгиликлар.

Жума,
4 август

● ЎзТВ

15.00 Инсон ва табиат. Кинопрограмма. 15.45 Катта трамплин. Бадиий фильм. 17.00 Шарқона анъаналар театри. 18.00 Янгиликлар. 18.15 Мультфильм. 18.30 Саноатда ижара пудрати. 19.00 Футбол. «Пахтакор» — «Факел» (Воронеж). 20.50 Маорифимиз муаммолари. 21.30 «Время». 22.05 «Ахборот». 22.25 Мардлар қўриқлайди Ватанни. Музикали программа. 23.05 Тўй айбланади. Бадиий фильм.

ТОШКЕНТ ШАҲРИ ВА ТОШКЕНТ ОБЛАСТИ УЧУН ПРОГРАММА

19.30 Сакраш ҳуқуқи. Бадиий фильм. 21.05 «Тошкент» студияси кўрсатади. 21.15 Телефильм.

ДУШАНБЕ КЎРСАТАДИ

21.30 «Время». 22.05 Рогун: муаммолар ва мулоҳазалар. 22.45 Концерт. 23.35 Телефильм.

● МТ I

7.00 «120 минут». 9.05 Мультфильмлар. 9.50 Позиция. 11.05 Инсон институти. 12.05 Вадим Усмонов қўшиқлари. 16.00 Фильм—концерт. 16.30 Ҳужжатли фильм. 16.55 Мультфильмлар. 17.25 Қувноқ стартлар. 18.10 «Антониана» хори куйлайди. 18.30 Фан, назария, тажриба, практика. 19.15 Дунё воқеалари. 19.30 Жуна саволларга жавоб беради. 20.00 Кинопанорама. 21.30 «Время». 22.05 Қўғирчоқ театри олами. 1—кўрсатув. 23.00 Дунё воқеалари. 23.15 Парнес сари бир босқич.

● МТ II

8.30 Эрталабки гимнастика. 8.45 Илмий-оммабоп фильм. 9.05 Қалбга яқин қўшиқлар. 9.50 Инглиз тили. 10.20 Ҳужжатли фильм. 10.40 Мультфильмлар. 11.00 Ритмик гимнастика. 11.30 Янгиликлар. 11.40 Инглиз тили. 12.10 Тўрт танкчи ва ит. Бадиий фильм, 4-серия. 13.05 Мультфильмлар. 13.30 Ҳавфли бурилиш. Бадиий фильм. 3-серия. 17.30 Янгиликлар. 17.40 А. П. Чеховнинг экранлаштирилган асарлари. 19.00 СССР Олий Совети комиссиялари ва комитетларида. 19.30 Халқ куйлари. 19.45 Ритмик гимнастика. 20.15 Тунингиз хайрли бўлсин, кичкинтойлар. 20.30 СССР Олий Совети сессиясида. 22.05 А. П. Чеховнинг экранлаштирилган асарлари. 23.25 Футбол. «Черноморец»—«Спартак». 01.05 Янгиликлар. 01.15 Велоспорт.

Шанба,
5 август

● ЎзТВ

9.00 Ассалому алайкум. 10.00 Шанба экрани. 10.40 Уруш арафасида. Спектакль. 11.55 Рассом ва китоб. 12.30 Барҳаёт наволар. 14.10 Ҳужжатли экран. 15.10 Телеочерк. 17.55 Болалар учун фильм. 18.45 Ўсмирлар учун «Ровесник». 19.30 Ўзбек тилини ўрганамиз. 20.00 «Ахборот». 20.20. Телевизион киножурнал. 20.40 Лирик концерт. 21.30 «Время». 22.05 «Ахборот». 22.25 Оила сирлари. Бадиий фильм.

ТОШКЕНТ ШАҲРИ ВА ТОШКЕНТ ОБЛАСТИ УЧУН ПРОГРАММА

17.55 Мактаб ўқувчилари учун программа. 18.30 Мультфильм. 19.20 Тележурнал. 20.00 Информацион программа. 20.30 Концерт. 21.30 «Время». 22.05 В. Шукшин. Ваганов. Телевизион новелла премьераси. 22.55 Телефильм. 23.15 Қўлга олиш. Бадиий фильм.

● МТ I

7.00 «120 минут». 9.05 Уй академияси. 9.35 Йил фасллари. 10.35 Мультфильмлар. 11.20 Концерт. 12.10 Социализм мамлакатларида. 12.40 Мўъжизасиз мўъжизалар. 13.45 Дунё воқеалари. 14.00 Шанба — ота-оналар куни. 15.30 Болалар учун фильм. 16.40 Мультфильм. 17.15 Концерт. 18.10 Ҳужжатли фильм. 18.50 В. Шукшин фильмлари ва роллари. 21.30 «Время». 22.05 Қўғирчоқ театри олами. 2-кўрсатув. 22.55 «Мозик Саммит» музикали ринг»да.

● МТ II

8.30 Эрталабки гимнастика. 8.45 Қишлоқ янгиликлари. 9.45 Ҳаракат хавфсизлиги учун 9.50 Футбол. «Черноморец» — «Спартак». 11.30 Информацион кўрсатув. 11.45 Мультфильм. 11.55 Телефильм. 13.30 Реклама. 13.35 Янгиликлар. 13.45 Пилигрим капитани. Бадиий фильм. 15.15 Эстония ССР давлат телерадиоси. 15.45 Мамлакат театрлари намойиш этади. 17.35 «...16 ёшгача ва ундан катталар» 18.20 Мультфильм. 18.35 Ҳужжатли фильм. 20.15 Тунингиз хайрли бўлсин, кичкинтойлар! 20.30 СССР Олий Совети сессиясида. 21.30 «Время». 22.05 Цирк гумбази остида. Бадиий фильм. 1—2—сериялар. 00.20 Янгиликлар. 00.30 Велоспорт.

Якшанба,
6 август

● ЎзТВ

9.00 Ассалому алайкум. 10.00 Оила даврасида. 10.35 Биргаликда куйлаймиз. 11.00 Темирйўлчилар кунига. Дўстлик йўллари. 12.00 Шахмат мактаби. 12.30 Театр — болаларга. Икки ялмоғиз. 13.30 Ёшлик. 15.10 Шифобахш масканлар. 16.05 Реклама. 18.00 Мультфильмлар. 18.20 Болалар учун концерт. 19.10 В. Шукшин. Телевизион новеллалар театри. 20.00 «Ахборот». 20.20 Телефильм. 20.35 Мусиқа ва ғазал оқшоми. 21.30 «Время». 22.05 «Ахборот». 22.25 Малласоч аёл. Бадиий фильм.

ТОШКЕНТ ШАҲРИ ВА ТОШКЕНТ ОБЛАСТИ УЧУН ПРОГРАММА ДУШАНБЕ КЎРСАТАДИ

18.00 Болалар учун фильм. 18.30 Дам олиш соати. 19.00 «Новости». 19.15 Чашма. 20.00 Шу ҳафтанинг воқеалари. 20.30 «Армуғон». 21.30 «Время». 22.05 Чукотка бошлиғи. Бадиий фильм.

● МТ I

8.45 Ритмик гимнастика. 9.20 Спортлото. 9.3υ Эрта саҳарлаб. 10.30 Совет Иттифоқига хизмат қиламан. 11.30 Тонгги почта. 12.00 Альманах. 13.00 Ҳужжатли фильм. 13.50 Шеърият лаҳзалари. 14.00 Музикали киоск. 14.30 Киноафиша. 15.30 Р. Шчедрин. «Кучук етаклаган аёл», балетига ёзилган музика. 16.00 Очиқ эшиклар куни. 17.00 Камалак. 17.30 Қишлоқ янгиликлари. 18.30 Халқаро панорама. 19.15 Мультфильм. 19.25 1989 йил қўшиқлари. 19.40 Бахт ўлкаси ёки Мовий қуш билан юзма-юз. Бадиий фильм. 21.30 «Время». 22.05 Салом, доктор! 22.20 Қўғирчоқ театри олами. 3-кўрсатув. 23.05 Россиянинг эркаклар хорлари ва ансамбллари куйлайди.

● МТ II

8.30 Зарядкага сафланинг! 8.50 Болохонали уй. Бадиий фильм. 10.10 Темирйўлчилар кунига. Ҳужжатли фильм. 11.00 Акс садо: ҳафтанинг воқеалари. 12.00 Ҳужжатли фильмлар. 12.50 Телевизион музикали абонемент. 14.00 СССР ИИМ хабар қилади. 14.10 Спорт ҳамма учун. 14.25 Мультфильм. 14.35 Иттифоқдош республикалар кинопублицистикаси. 17.05 Киносерпантин. 19.00 Енгил атлетика. 21.30 «Время». 22.05 Салом, доктор! 22.20 Киносерпантин. 23.20 Янгиликлар. 23.30 Киносерпантин.

• ҲАФТАЛИК ПРОГРАММА •

• Халқ бахшилари: асримиз тенгдошлари

● ЎЗБЕКИСТОН ССР. Хоразм области жамоатчилиги, Хива яқинидаги Саёт посёлкаси аҳолиси яқинда халқ бахшиси Қурбонназар Абдуллаев [Бола бахши]нинг 90 йиллигини чинакам фольклор байрами сифатида кенг нишонладилар.

Ўн яшар чоғидаёқ дастлабки достонларини ёд ола бошлаган Бола бахши, бутун умри мобайнида эзгулик, адолат, дўстлик тушунчаларини тараннум этиб, халқ оғзаки ижодиётини нодир намуналар билан бойитиб келди.

Ўзига хос бу байрамда кўплаб ҳаваскор санъаткорлар билан бир қаторда, иттифоқдош республикалардан келган меҳмонлар ҳам иштирок этишди. Суратда: халқ бахшиси Қурбонназар Абдуллаев.

● ҚИРҒИЗИСТОН ССР. Ўш областининг Олой районидаги тоғли Гулчи қишлоғида истиқомат қилувчи Ўғилбу Кенжабоева яқинда ўз умрининг юзинчи баҳорини қарши олди. У катта оиланинг мўътабар онахони: 4 ўғил, 6 қизни тарбиялаб вояга етказди, 125 та невара ва чеваралари бор.

Ўғилбу Кенжабоева қўли гул аёллардан. Бутун умрини бир қишлоқда ўтказган бу аёл ҳар қандай ишни ҳам бемалол уддалайди. У, айниқса, мусиқани севади. Дутор ва рубобни маҳорат билан чалади. Унинг уйида ҳамиша куй янграб туради.

ТАСС суратлари.

ДИҚҚАТ, ЯНГИЛИК!

ЭКСТРАСЕНСЛАР КОМИТЕТИ ТУЗИЛАДИ

КЕЙИНГИ пайтда матбуотда ўта сезувчан кишилар, улар биотоклар ва бошқа воситалар орқали беморларга таъсир этаётганликлари тўғрисидаги турли маълумотларни ўқияпмиз. Бундай ғайриоддий кишиларнинг сони тобора кўпаймоқда. Лекин улар тарқоқ ҳолда иш олиб боришаяпти. Шунинг учун бўлса керак, улар ҳақида гоҳ мақтовни, гоҳ танқидий фикрларни эшитиш мумкин. Шуларни ҳисобга олиб, москвалик экстрасенсларнинг тажрибасини ўргана бориб, СССР илмий инженерлар жамияти Ўзбекистон республика правлениесининг ходимлари ҳам хайрли ишга қўл урдилар: Ўзбекистонда экстрасенслар комитети тўзишга киришилди.

Яқинда Тошкентда экстрасенсларнинг биринчи учрашув-йиғилиши бўлиб ўтди. Йиғилишда Ўзбекистон ССР соғлиқни сақлаш министрлиги ходимлари, шифокорлар, инженер, биолог, химик, физиклар, журналистлар, қизиққан ўртоқлар иштирок этишди. Комитетни тузишдан мақсад — республикамиздаги экстрасенсларни бирлаштириш, қобилиятли кишиларга имконият яратиб, уларга муолажа учун муассасалар ташкил этишдан иборат эди.

СССР илмий инженерлар жамиятининг Ўзбекистон республика правлениеси котиби Дилшод Аҳмаджонович Исматуллаев йиғилишни оча туриб, шундай деди:

— Бу ишни республика миқёсида олиб бориш, экстрасенслар тажрибасини кенг ёйиш, ҳақиқий қобилиятли кишиларни комитетга бирлаштириб, унга раҳбарлар сайлаш — биринчи галдаги вазифадир.

Йиғилишда ҳамма ўз фикрини баён қилди. «Оддий одамларга қараганда кўпроқ ахборот ола билиб, уни аниқ етказиб бера олган кишини ўта сезувчан — экстрасенс деб айтсак бўлади, — деб таърифлади биолог Сайфулла Ниғматов. — Бундай кишиларнинг айримлари туғма бўлади. Фаолиятимизни медицина билан боғлаб олиб боришимиз, экстрасенслар одамларга наф бераётганликлари учун илмий ва инженерлик жамияти қошида комитет тузиш зарур».

Йиғилишда ўта сезувчанлар уюшмасини ташкил қилиб, уларни соғлиқни сақлаш мимистрлиги назорати остига олиш, махсус поликлиникалар ташкил қилиш кераклиги ҳам таъкидланди. Экстрасенслар информатика, психология, медицина, биология, химия, физика, фантастика каби турли соҳаларда иш олиб боришлари мумкин.

Шунинг учун ҳам уларнинг соҳаларини аниқлаб, бўлимлар ташкил қилиш тўғрисида таклифлар киритилди. Шунингдек республикамиздаги ҳақиқатан қобилияти бор, ўта сезувчан, илмий томондан етук шахсларни рўйхатга олиб комитет составига киритиш каби қатор вазифалар ҳам белгилаб олинди.

С. СУЛТОНОВА.

ОРЖОНИКИДЗЕ РАЙОНИДА

КИЧКИНТОЙЛАР УЧУН

● «МАЙ» посёлкасида 280 ўринли болалар комбинати қуриб битказилди. Икки қаватли, барча қулайликларга эга бўлган бу бинони аслида 1990 йилда битказиш кўзда тутилган эди. 30-хўжаликлараро қурилиш колоннасининг Йўлдош Қўканов бошлиқ ишчилари қурилиш ишларини чаққонлик билан сифатли бажардилар. Комбинат шу йил 1 сентябрдан кичкинтойларни ўз бағрига олади.

ШАФҚАТ ҲАМШИРАЛАРИ

● РАЙОН социал таъминоти бўлими ҳамда район «Қизил яримой» жамияти аъзолари ҳамкорликда хайрли ишга қўл уришди. Саккиз кишидан иборат бўлим ташкил этилиб, «Шафқат ҳамширалари» деб аталди. Улар райондаги 90 нафардан ортиқ ёлғиз ҳамда ёрдамга муҳтож қарияларнинг ҳолидан хабар олиб туришади. 15 нафар қарияга икки ҳамшира бириктирилган бўлиб, бири уларнинг саломатлигини назорат қилса, иккинчиси уй юмушларига кўмаклашади.

80 ёшли Анна Некрасова, 95 ёшли Мария Касулина сингари кексалар ҳамширалар хизматидан миннатдор бўлишмоқда.

«ОРОМ» МЕҲНАТКАШЛАР ХИЗМАТИДА

● Қибрай посёлкаси марказидаги гумбазсимон қурилган колхоз бозори анчадан бери фойдаланилмай ётарди. Яқинда ўша ерда «Ором» деб номланган бар ишга туширилди. Чой, яхна ичимликлар билан савдо қилувчи мазкур барда музика тинглаш, адабий мушоиралар ҳам ўтказиш мумкин. Барнинг ёнгинасига қурилган сартарошхона ҳамда модалар ательеси халқ хизматига шайлаб қўйилди.

Ш. ТАЛАЕВ.

КЕКСА ҒАЗАЛХОНЛАР ИЖОДИДАН

БЕЗАВОЛ БЎЛҒАЙ

Тилингга эҳтиёт бўлсанг сўзинг қанду асал бўлгай.
Сўзингдан баҳра олса эл аро мангу ғазал бўлгай.

Ҳақиқат бобидан бир жумла маъно қўшмайин ёзсанг,
Қуёш нурини тўсган ё бўлуб, ё хом хаёл бўлгай.

Жаҳонда бебаҳо инсон дили гавҳар, ширин сўзлик,
Ширин сўз лаззатин билмасга айтма сўз,
увол бўлгай.

Ҳаётнинг лаззати ҳам тўғри сўз ичра муҳассамдур,
Татиб ором олур дил мантиқи маъно тугал бўлгай.

Ҳаё-ю боадаб, иффат билан сўзлаб дегил ростин,
Тафаккур айласанг дилдан сўзинг доно мақол бўлгай.

Вафоли эл билан Ҳамдам бўлиб айтгил адолатни,
Сўзинг эл қалбида доим ҳамиша безавол бўлгай.

ҲАМДАМИЙ

ҲАР ТЎҒРИДА

ҒАЛАТИ ОДАТ

ИСПАНИЯНИНГ Маялда шаҳрида яшовчи халқнинг фақат ўзигагина хос ажойиб анъаналари бор. Улардан бири янги турмуш қурадиганлар билан боғлиқ. Халқнинг қадимий анъанасига мувофиқ келин-куёв никоҳдан ўтгач уларнинг қариндошлари ва таниш-билишлари турмуш қураётганларни оёғидан осиб қўйишади. Улар узоқ вақт ўпишганларидан кейингина бундай ноқулай ҳолатдан ҳалос бўлишади, акс ҳолда оёқдан осилганча тураверадилар. Бу анъана амалга ошгандан кейингина келин-куёв ҳам тўйга ташриф буюрадилар, ҳам ноз-неъматлар билан безатилган стол атрофига ўтирадилар, деб ёзади «Свет в образах» журнали (ЧССР).

«РЕКОРДЧИ» ТИМСОҲ

УНИ рекордчи деб бежиз айтишмайди. Таиландликларнинг миллий ғурури ҳисобланган бу жонивор ҳозирги вақтда жаҳондаги энг катта тимсоҳ ҳисобланади. Бўйининг узунлиги салкам 7 метрли бу ҳайвоннинг вазни бир тонна 114 килограмму 270 граммни ташкил этади. Гиннес рекордлари китобига мувофиқ бутун дунё ҳайвонот боғларида унга тенг келадиган судралиб юрувчилар йўқ.

Муҳаррир Н. НАСИМОВ.

• РАССОМ ҲАЖВ ҚИЛАДИ •

ТРЕНЕР:— Мана шу темиртерсаклар «чўққи»сига чиқишни машқ қилаяпмиз. Кейин машғулотни ҳақиқий тоғларда давом эттирамиз.

— Ия, туққан болангизни олиб кетмайсизми!

— Ҳозирча у бизга керак эмас, болалар уйига топшира қолинглар.

А. ҲАКИМОВ чизган расмлар.

• Реклама ва эълонлар •

МАКТАБЛАР, ЎРТА ҲУНАР-ТЕХНИКА БИЛИМ ЮРТЛАРИ, ТЕХНИКУМЛАРНИНГ ДИРЕКТОРЛАРИ, ШУНИНГДЕК ОТА-ОНАЛАР ДИҚҚАТИГА!

ГАЗЕТА ВА ЖУРНАЛЛАРГА 1990 ЙИЛ УЧУН ХУСУСИЙ ВА ИДОРАВИЙ ОБУНА БЎЛИШ
1 ОКТЯБРДА ЯКУНЛАНАДИ

Яъни, янги ўқув йили бошлангандан кейин бир ой ўтгач обуна тугайди.

Сизларга олдиндан, ёзги каникуллар бошланишига қадар идоравий обуналарни расмийлаштириб қўйишни, шунингдек ҳамма мактаб ўқувчилари ва ҳунар-техника билим юртлари, техникумлар талабаларининг келгуси йил учун зарур нашрларга ёзилишлари ҳақида ғамхўрлик кўрсатишларингизни тавсия этади.

1990 йил учун газета ва журналларга хусусий обуна барча алоқа узеллари ва бўлимлари, «Союзпечать» агентлиги, шунингдек иш ва ўқиш жойидаги жамоатчи матбуот тарқатувчилар томонидан эркин равишда қабул қилинади.

Ташкилотлар ва ўқув юртларидан 1990 йил учун газета ва журналларга идоравий обуна чекланмаган равишда «Союзпечать» агентликлари томонидан эркин тарзда қабул қилинади.

ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ «СОЮЗПЕЧАТЬ» АГЕНТЛИГИ.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси. Тошкент шаҳри.

Р — 11859 Б.—1652. Индекс: 64684. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12